

Sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisella osastolla

**Sari Koponen
Jatta Piirainen**

Opinnäytetyö

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Sari Koponen ja Jatta Piirainen	
Työn nimi Sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisella osastolla	
Päiväys 19.11.2012	Sivumäärä/Liitteet 43/3
Ohjaaja(t) Yliopettaja Pirkko Jokinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion yliopistollinen sairaala	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet viimeisten vuosikymmenien aikana. Yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee psykiatrista avohoitoa tai laitoshoidon. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien lisääntyä sairaanhoitajilta vaaditaan paljon osaamista ja erikoisosaamista tarvitaan yhä enemmän.</p> <p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaista sairaanhoitajan osaamista lastenpsykiatrisilla osastoilla tarvitaan. Tutkimuksen tavoitteena oli, että kyseisiä tutkimustuloksia voidaan hyödyntää hoitohenkilökunnan perehdytyksessä, rekrytoimisessa, kehityskeskusteluissa sekä koulutustarpeiden kartoituksessa.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja aineistot kerättiin kahden ryhmähaastattelun avulla. Haastatteluihin osallistui sairaanhoitajia Kuopion yliopistollisen sairaalan lastenpsykiatrisilta osastoilta. Yhteensä haastatteluihin osallistui kuusi sairaanhoitajaa. Haastattelut toteutettiin huhtikuussa 2012. Tutkimuksen aineisto analysoitiin käyttämällä sisällönanalyysiä.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan Alavan lasten psykiatrisilla osastoilla sairaanhoitajilta vaadittava osaaminen voidaan jakaa neljään osaamisen osa-alueeseen. Osa-alueet ovat psykiatrisen hoitotyön osaaminen, somaattisen hoitotyön osaaminen, lääkehoidon osaaminen sekä persoonallinen osaaminen. Sairaanhoitajan osaaminen on monipuolista ja hänen tulee osata hyödyntää sitä. Sairaanhoitajan osaamista lisää ja täydentää eri koulutuksista saadut tiedot.</p> <p>Sairaanhoitajat voivat käyttää tutkimustuloksia hyödyksi arvioidessaan omaa osaamistaan ja kehittämistarpeitaan. Jatkotutkimusaiheena voisi olla sairaanhoitajan osaamista kuvaava tutkimus Alavan sairaalan lastenpsykiatrisen poliklinikan.</p>	
Avainsanat osaaminen, sairaanhoitajat, psykiatrisen hoito, lapset	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme of Nursing			
Author(s) Sari Koponen ja Jatta Piirainen			
Title of Thesis Nurse's competence on the child psychiatric ward			
Date	19.11.2012	Pages/Appendices	43/3
Supervisor(s) Principal lecturer Pirkko Jokinen			
Client Organisation/Partners Kuopio University Hospital			
<p>Abstract</p> <p>In the past decades, children's and young people's mental problems have increased. There are more and more children and young people needing psychiatric outpatient or inpatient care. The increase of mental problems in these groups calls for a lot of competence as well as special knowledge and skills from nurses.</p> <p>The purpose of the study was to find out what kind of nurses' competence is needed on the child psychiatry wards. The aim of the study was to make it possible to use its findings in the orientation, recruitment, development discussions and exploration of educational needs related to the staff.</p> <p>In the study a qualitative method was used, and the material was collected by two group interviews. The interviewees were nurses from the child psychiatry wards of the Kuopio University Hospital. A total of six nurses took part in the interviews. The interviews took place in April 2012, and the material was interpreted by content analysis.</p> <p>The findings showed that the required competence of the nurses working on the child psychiatry wards can be divided into the following four subcategories: psychiatric nursing, somatic nursing, drug therapy and personal competence. The competence of a nurse is versatile, and she/he must be able to make use of it. The knowledge and skills of a nurse are increased and supplemented by knowledge derived from various educational courses.</p> <p>Nurses may avail themselves of the findings of the study while evaluating their competence and developmental needs. In the future, a study might be carried out describing the competence of a nurse employed at the child psychiatry polyclinic of the Alava hospital.</p>			
<p>Keywords</p> <p>Nurses, Professional Competence, Psychiatric Nursing, Child</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	7
2	SAIRAAHOITAJAN OSAAMINEN LASTENPSYKIATRISISSA HOITOTYÖSSÄ	8
2.1	Sairaanhoitajan osaaminen.....	8
2.2	Sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisessa hoitotyössä	10
2.3	Alavan sairaalan lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osasto ja kriisiosasto...	13
3	TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	14
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
4.1	Kvalitatiivinen tutkimus tutkimusmenetelmänä	14
4.2	Ryhmähaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	15
4.3	Sisällönanalyysi aineiston analyysimenetelmänä	17
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	20
5.1	Tutkimukseen osallistujat	22
5.2	Psykiatrisen hoitotyön osaaminen.....	22
5.2.1	Hoitosuhdetyöskentelyn osaaminen	22
5.2.2	Perhehoitotyön osaaminen.....	24
5.2.3	Yhteisöhoidon osaaminen	25
5.2.4	Psykyesairauksien tunteminen.....	26
5.2.5	Moniammatilliseen työryhmätyöskentelyyn liittyvä osaaminen	26
5.2.6	Avekki-osaaminen	27
5.2.7	Sairaalakouluun liittyvä osaaminen	28
5.3	Somaattisen hoitotyön osaaminen.....	28
5.3.1	Lasten yleisimpien somaattisten sairauksien tunteminen.....	28
5.3.2	Lapsen normaalin kasvun ja kehityksen tunteminen	29
5.3.3	Kliinisiin tutkimuksiin liittyvä osaaminen	29
5.4	Lääkehoidon osaaminen	29
5.5	Persoonallinen osaaminen	30
5.5.1	Leikin hyödyntäminen hoitotyössä	30
5.5.2	Koulutukset	31
5.5.3	Osaamisen kehittäminen.....	32
5.5.4	Henkilökohtaiset ominaisuudet, oma kokemus ja saatu palaute	32
6	POHDINTA	33
6.1	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	33
6.2	Tutkimuksen tulosten tarkastelu	35
6.3	Opinnäytetyöprosessin ja oman ammatillisen kasvun arviointi.....	39
6.4	Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaihe.....	40

LÄHTEET	41
---------------	----

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelurunko

Liite 2 Saatekirje

Liite 3 Taustatietolomake

1 JOHDANTO

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet viimeisten vuosikymmenien aikana, ja yhä useampi lapsi ja nuori tarvitsee psykiatrasta avohoitoa tai laitoshoidoa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetin mukaan vuonna 1995 erikoissairaanhoidossa mielenterveyden avohoitokäyntien määrä oli tuhatta alle 13-vuotiasta kohden yhteensä 67, kun taas vuonna 2010 avohoitokäyntejä oli yhteensä 209. Vuonna 1995 avohoitokäyntien määrä tuhatta 13–17-vuotiasta kohden oli yhteensä 180 ja vuonna 2010 avohoitokäyntejä oli 682. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012.) Käsitykseen, että lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet, voi vaikuttaa lisääntynyt tieto psykiatrisista ongelmista sekä lisääntyneestä hoitoon hakeutumisesta (Santalahti & Sourander 2008, 1505; Santalahti, Sourander & Piha 2009, 962). Lasten mielenterveysongelmat ilmenevät muun muassa käyttäytymishäiriöinä, masentuneisuutena, keskittymisvaikeuksina, ylivilkkauteena sekä psykooseina (Tiihonen, Lommi & Pietarinen-Lyytinen 2010, 17).

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien lisääntyä sairaanhoitajien osaamiselta vaaditaan paljon ja erikoisosaamista tarvitaan yhä enemmän. Kiinnostus ammatilliseen osaamiseen ja osaamisen edellytyksiin on myös lisääntynyt viime aikoina. Riittävä osaaminen auttaa työssä jaksamisessa sekä työmotivaation ylläpidossa. Osaaminen on myös yksi merkittävä tekijä työelämän kilpailussa. Sairaanhoitajien osaaminen vaihtelee erikoisaloittain ja osastokohtaisesti. Osastokohtaisesti olisi tärkeää pohtia, millaista osaamista siellä on, ja millaista osaamista siellä tarvitaan. (Hildén 2002, 50, 61.)

Tutkimuksemme aiheena oli sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisella osastolla. Teimme tutkimuksen Kuopion yliopistollisen sairaalan (KYS) Alavan sairaalan lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osastolle sekä kriisiosastolle. Kiinnostuimme aiheesta, koska se oli mielenkiintoinen, ja liittyi lasten ja nuorten hoitotyöhön. Aiheen valintaan vaikutti myös se, että Alavan sairaalassa ei ole aiemmin tutkittu sairaanhoitajien osaamista.

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää, millaista sairaanhoitajan osaamista Alavan sairaalan lastenpsykiatrisilla osastoilla tarvitaan. Tavoitteenamme oli, että kyseisiä tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää hoitohenkilökunnan perehdytyksessä, rekrytoimisessa, kehityskeskusteluissa sekä koulutustarpeiden kartoituksessa. Tavoitteenamme oli myös saada tietoa sairaanhoitajan osaamisesta sekä osaamisvaati-

muksista oman ammatillisen kasvumme pohjaksi. Näitä tietoja voimme käyttää hyödyksi tulevassa ammatissamme sairaanhoitajina.

Tutkimusmenetelmänä käytimme kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Toteutimme tutkimuksen aineistonkeruun kahdella ryhmähaastattelulla, joissa hyödynsimme teemahaastattelua. Tutkimuskohteena olivat Alavan sairaalan lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osaston sekä kriisiosaston sairaanhoitajat.

2 SAIRAANHOITAJAN OSAAMINEN LASTENPSYKIATRISISSA HOITOTYÖSSÄ

2.1 Sairaanhoitajan osaaminen

Sairaanhoitajan ammatillista osaamista on kuvattu erilaisilla käsitteillä. Pelttari (1997, 25) ja Metsämuuronen (2000, 40) määrittelevät sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kvalifikaatioina. Kvalifikaatiot ovat valmiuksia ja ominaisuuksia, joita työntekijöillä on. Näiden avulla hän pystyy suoriutumaan työtehtävistään. Hildén (2002, 33) määrittelee ammatillisen osaamisen pätevyytenä eli kompetenssina. Ammatillinen pätevyys tarkoittaa ihmisen kykyä suoriutua hyvin erilaisista tehtävistä ja toiminnoista. Kun taas opetusministeriö (2006, 12, 63–64) on hyödyntänyt hoitotyön tietoperustaa määrittäessään sairaanhoitajan ammatillista osaamista.

Opetusministeriön (2006) mukaan sairaanhoitajan tulee toimia eettisesti. Tämä edellyttää, että sairaanhoitaja tuntee ihmisoikeudet, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön sekä hoitotyön eettiset ohjeet. Sairaanhoitajan velvollisuuksiin kuuluu potilaan oikeuksista huolehtiminen. Lisäksi hänen tulee itse vastata ammatillisesta kehitymisestään. (Opetusministeriö 2006, 64.) Sairaanhoitajan hyvä eettinen osaaminen auttaa työssä jaksamisessa. Ajoittain hoitotyössä joutuu tekemään vaikeitakin päätöksiä, jossa eettinen osaaminen on hyödyksi. Näin sairaanhoitaja voi toteuttaa potilaan hoitoa oikeudenmukaisesti ja turvallisesti. (Metsämuuronen 2000, 133.)

Osastoilla tilanteet voivat muuttua hyvin nopeasti. Näissä tilanteissa sairaanhoitaja tarvitsee muutoksenhallintataitoja. Hänellä tulee olla sopeutumiskykyä, rohkeutta sekä kykyä toimia muuttuvissa tilanteissa. Osastoilla voi olla ajoittain liian vähän henkilökuntaa. Näin sairaanhoitajan tulee sopeutua osaston tilanteeseen ja osattava

työskennellä tilanteen mahdollistamalla tavalla. (Hildén 2002, 55; Pelttari 1997, 158.)
 Hoitotyössä tarvitaan myös sairaanhoitajan persoonallisuutta osana työskentelyä. Hyvän itsetunnon ja itseluottamuksen myötä sairaanhoitaja uskaltaa tehdä työtä luovasti ja omana itsenään. Lisäksi hänellä tulee olla vahva psyyke, jotta hän pystyy selviytymään työssään tapahtuvista muutoksista ja sen antamista haasteista. (Hildén 2002, 56–57; Metsämuuronen 2000, 120; Pelttari 1997, 157.)

Sairaanhoitajan tulee osata toimia moniammatillisessa työryhmässä oman alansa asiantuntijana. Näin hänellä on mahdollisuus saada kokonaisvaltaista tietoa, jota hän voi hyödyntää potilaan hoidossa. Sairaanhoitajalla tulee olla vuorovaikutustaitoja, jotta hän voi työskennellä erilaisten ihmisten kanssa. Hyvät auttamistaidot, muun muassa taito kuunnella sekä tukea ja lohduttaa, edistävät hyvää vuorovaikutusta potilaan kanssa. Keskustelu- ja neuvottelutaidot ovat hyödyllisiä moniammatillisessa yhteistyössä. Lisäksi sairaanhoitajalla tulisi olla kykyä asettua toisen ihmisen asemaan. Näin hän pystyy ymmärtämään tämän tilanteen mahdollisimman hyvin. (Hildén 2002, 54; Opetusministeriö 2006, 66; Pelttari 1997, 143–145.)

Oman alan teoretiedon osaaminen ja sen soveltaminen käytäntöön sekä tietojen päivittäminen ovat sairaanhoitajan työn perustana. Lisäksi hyvät kädentaidot ja tekninen osaaminen ovat tärkeitä sairaanhoitajan työssä. Nämä mahdollistavat ohjauksen ja opetuksen käyttämisen hoitotyössä. Sitä tarvitaan jokapäiväisessä hoitotyössä, muun muassa työskennellessä työkavereiden, opiskelijoiden ja potilaiden sekä hänen omaistensa kanssa. Hänen tulee osata hyödyntää työssään erilaisia ohjausmateriaaleja ja -tapoja. Hoitotyö on myös hyvin yksilövastuista. Näin sairaanhoitajalla tulee olla päätöksentekokykyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee osata soveltaa päätöksenteossa näyttöön perustuvia hoitosuosituksia, jotta hoidon toteutus olisi turvallista. Sairaanhoitaja tarvitsee päätöksentekokykyä sekä ammatillisuutta, jotta hän voi tuoda mahdollisuuksien mukaan asiantuntijuuttaan esille, esimerkiksi opetuksessa ja ohjauksessa. (Hildén 2002, 55, 57; Opetusministeriö 2006, 65; Pelttari 1997, 158–159.)

Potilaina on yhä enemmän eri kulttuureista tulevia ihmisiä, joten sairaanhoitaja tarvitsee monikulttuurisen hoitotyön taitoja (Hildén 2002, 57; Opetusministeriö 2006, 67; Pelttari 1997, 155). Sairaanhoitajalla tulee olla tietoa erilaisista kulttuureista ja niiden tavoista. Näin hän voi ymmärtää potilaiden käyttäytymistä ja suhtautumista erilaisiin asioihin. Lisäksi hänellä tulee olla kielitaitoa. Näin kommunikointi vieraskielisten potilaiden kanssa on mahdollista. Sairaanhoitajan työssä suvaitsevaisuus erilaisia ihmisiä

siä kohtaan on tärkeää, jotta yhteistyö sujuu ihmisten kanssa. (Opetusministeriö 2006, 67; Pelttari 1997, 155.)

Sairaanhoitajan omat kokemukset hoitotyössä ovat yksi keskeinen osa sairaanhoitajan osaamista. Kokemusten avulla voidaan ymmärtää ja oppia uusia asioita. Mitä enemmän sairaanhoitajalla on saatuja kokemuksia, sitä paremmin hän pystyy yhdistelemään erilaista tietoa toisiinsa. Kokemus ei ole pelkästään sairaanhoitajalle sattuvia tapahtumia, vaan hänen tulee osata hyödyntää kokemuksiaan erilaisissa tilanteissa sekä uuden oppimisessa. (Hildén 2002, 57.)

2.2 Sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisessa hoitotyössä

Lasten- ja nuorten psykiatrisella osastolla sairaanhoitaja hoitaa lasta tai nuorta, jolla on psyykkinen hätä ja sairaus. Osastohoidossa korostuvat lapsen ja hänen perheensä kokonaisvaltainen huomioonottaminen. Sairaanhoitajan on tärkeää ymmärtää, hyväksyä sekä tukea lasta ja hänen perhettään. Hoidon tavoitteena on lapsen oireiden vähentyminen ja helpottuminen. (Friis, Seppänen & Mannonen 2004, 151).

Lasten hoitotyössä sairaanhoitajat tarvitsevat siihen liittyvää erikoisosaamista. Tuomi (2008) on tutkinut sairaanhoitajan osaamista lasten hoitotyössä. Sairaanhoitajan tulee toteuttaa yksilöllistä hoitoa. Tämä edellyttää, että hän tuntee lapsen kasvun ja kehityksen. Päivittäisessä työssään sairaanhoitajan tulee osata huomioida lapsen käyttäytymistä ja ajatuksia sekä kuunnella lasta. Tämä edellyttää sairaanhoitajalta hyviä vuorovaikutustaitoja sekä läsnäoloa. (Lindén 2004, 32; Tuomi 2008, 21, 66.)

Lasten kanssa työskenneltäessä tarvitaan persoonallista ja luontevaa käyttäytymistä. Tämä mahdollistaa turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin. Leikki on merkittävä osa lasten hoitotyötä. Sitä voidaan hyödyntää vuorovaikutussuhteessa sekä kasvun ja kehityksen arvioinnissa. Lasten hoitotyössä on tärkeää, että sairaanhoitajalla on tietoa lastensairauksista. Näin hän osaa tarkkailla lasta ja reagoida lapsessa tapahtuviin muutoksiin. (Gibson, Fletcher & Casey 2003, 598–599; Tuomi 2008, 66–68.)

Sairaanhoitajien ja osastonhoitajien näkökulmasta on tutkittu, kuinka he tunnistavat sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen (Somiska, Kankkunen, Kvisti & Meretoja 2009). Sairaanhoitajalla täytyy olla vaadittava koulutus, jotta hän voi harjoittaa ammattiaan. Hänellä tulee olla teoretietoa psykiatrisesta hoitotyöstä sekä ajan mittaan

saatavaa käytännön kokemusta. Sairaanhoidajan tulee osata soveltaa teorian tietoa käytännön työhön. Lääkehoidon osaaminen hoitotyössä on myös merkittävä osaamisen alue. Siihen kuuluvat teorian tiedon hallinta sekä lääkehoidon toteutus. (Gibson ym. 2003, 598; Somiska ym. 2009, 35–38.)

Sairaanhoidajan ammatilliseen osaamiseen kuuluu kyky toimia erilaisissa tilanteissa, koska psykiatrisessa hoitotyössä tilanteet voivat olla haastavia ja vaihtua nopeasti. Psykiatrisessa hoitotyössä sairaanhoidajalla tulee olla lisäksi somaattisen hoitotyön tietoa ja taitoa. Hänen tulee tietää somaattisista sairauksista ja niiden hoidossa käytettävistä menetelmistä. Hoitajan oma persoona on tärkeä osa psykiatrisessa hoitotyössä. Hänen tulee osata käyttää sitä luovasti työskennellessään lasten kanssa. (Somiska ym. 2009, 35–38.)

Psykiatrisessa osastohoidossa lapsi saa omahoitajan hoitojakson alussa. Omahoitajasuhteessa hoitaja vastaa lapsen hoidon suunnittelusta sekä toteutuksesta. (Friis ym. 2004, 153.) Salenius ja Salanterä (2009) ovat tutkineet lastenpsykiatrisen osaston omahoitajan toimintaa sairaanhoidajien näkökulmasta. Toiminnan lähtökohtana on, että omahoitaja tuntee lapsen ja hänen perheensä tilanteen. Näin hän osaa tukea ja auttaa lasta tutkimusjaksolla. Hänen tulee myös huolehtia, että lapsi kokee olonsa turvalliseksi. (Salenius & Salanterä 2009, 124.)

Vuorovaikutus on tärkeää omahoitajan ja lapsen välillä. Sen avulla hoitaja voi havainnoida monia eri asioita lapsen kehityksestä ja ongelmista. Omahoitajan tehtävänä tutkimusjaksolla on muun muassa etsiä erilaisia tapoja ja ratkaisuja auttaa lasta ja hänen perhettään heidän tilanteessaan. Hoidossa vanhempien rooli on merkittävä. Näin omahoitaja voi saada perheeltä lapsen tilanteesta esille hoidonkannalta tärkeää tietoa. (Friis ym. 2004, 153–154; Salenius & Salanterä 2009, 125–126.)

Omahoitajuuteen kuuluvat omahoitajatunnit, joissa pyritään rakentamaan luottamusta hoitajan ja lapsen välille. Luottamus voidaan saavuttaa viettämällä lapsen kanssa yhteistä aikaa. Näin lapsi saa uskallusta kertoa häntä mieltä painavista asioista hoitajalle. Omahoitajan tulee kertoa lapselle, kuinka osastolla käyttäydytään, ja millaisia sääntöjä hänen tulee noudattaa. Tutkimusjaksolla omahoitaja toimii terveen aikuisen mallina lapselle, ja hänen toiminnan tulee perustua yhteisiin toimintatapoihin. Näillä keinoilla lapselle luodaan turvallisuuden tunnetta. (Friis ym. 2004, 151–154; Salenius & Salanterä 2009, 126; Siitari, Pelkonen & Pietilä 2003, 18–19.)

Lastenpsykiatrisella osastolla sairaanhoitajan työssä korostuu työskentely moniammatillisessa työryhmässä. Työryhmään kuuluu eri ammattiryhmien lisäksi myös lapsen perhe. Heidän tavoitteenaan on yhdessä jakaa tietoa ja löytää ratkaisut ongelmiin. (Friis ym. 2004, 170–172.) Sairaanhoitajan tulee osata tehdä yhteistyötä moniammatillisen työryhmän kanssa, jotta lapsen tilanteesta saataisiin tarkempi näkemys. Omahoitaja voi myös tarvittaessa hyödyntää moniammatilliselta työryhmältä saatuja tietoja lasta koskevassa päätöksenteossa. (Salenius & Salanterä 2009, 126–127.)

Lastenpsykiatrinen osasto muodostaa yhteisön, jossa jokaisella lapsella on erilaiset tarpeet. Yhteisöhoidossa hyödynnetään osaston omaa yhteisöä hoitavana elementtinä. Siinä korostuu vuorovaikutus sekä yhdessäolo. Sairaanhoitajan tulee mahdollistaa ja luoda hoidollinen tunnelma. Tämä mahdollistaa yhteisöhoidon osastolla. (Friis ym. 2004, 155.)

Perhehoitotyö on merkittävä osa psykiatrasta hoitotyötä. Perhehoitotyötä ja sen toteutumista psykiatrisissa yksiköissä on tutkittu hoitajien näkökulmasta. (Pitkänen, Åsted-Kurki, Laijärvi & Pukuri 2002.) Perheen huomioiminen on tärkeää lastenpsykiatrisessa hoitotyössä, koska perheen antama tuki on hoidon kannalta tärkeää. Perhehoitotyössä sairaanhoitajan tulee kuunnella ja tukea perhettä ja turvata sen psyykkistä hyvinvointia. Tämä edistää perheen turvallisuuden tunnetta ja jaksamista hoidon aikana. Perhehoitotyössä hoitajan tulee pyrkiä luottamussuhteeseen perheen kanssa. Hyvä luottamussuhde on tärkeä muun muassa yhteistapaamisissa. Näin tapaamisissa voidaan puhua rehellisesti hoitoa koskevista asioista perheen kanssa. (Friis ym. 2004, 152; Hutchfield 1999, 1180; Pitkänen ym. 2002, 227–229.)

Lastenpsykiatrisessa hoitotyössä lapsen itsetunnon tukeminen on tärkeää. Siitari ym. (2003) ovat tutkineet, kuinka sairaanhoitaja tunnistaa lapsen psykiatrisella osastolla lapsen heikon itsetunnon, ja minkälaisia auttamismenetelmiä voidaan käyttää lapsen itsetuntoa tukemiseen. Sairaanhoitajan osaamiseen kuuluu huomioida lapsen itsetunnon muutokset. Hoitosuhteessa on tärkeää tukea lapsen itsetuntoa antamalla hänelle aikaa, arvostusta sekä hyväksyntää. Oleellista on osoittaa, että lapsi tuntee hoitosuhteessa itsensä tärkeäksi, ja hän saa tuoda esille ajatuksiaan. Hoitaja auttaa lasta pääsemään vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa ja neuvoo, kuinka niissä tulisi toimia. Sairaanhoitajan tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää yhteistä tekemistä lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa. Näin he voivat olla vuorovaikutuksessa myös hoitosuhteen aikana ja vahvistaa lapsen itsetuntoa. (Siitari ym. 2003, 16–19.)

Avekki-toimintatapamallin hyödyntäminen on tärkeää lastenpsykiatriisessa hoitotyössä. Avekin myötä kiinnipitotilanteet ovat vähentyneet. Alavan sairaalan lastenpsykiatrian kriisiosastolla on käytössä Avekki. Koko kriisiosaston henkilökunta on saanut yhtenevän koulutuksen Avekki-mallista. Tämän avulla henkilökunta pystyy paremmin ennakoimaan ja hallitsemaan ongelmatilanteita. Sen myötä henkilökunnalla on myös valmius toimia turvallisesti haastavissa tilanteissa. Avekki-osaamista ylläpidetään ja kehitetään täydennyskoulutusten avulla. (Tiihonen ym. 2010, 16–18.)

Avekki-toimintatapamallin mukaisesti osastolla noudatetaan yhteisesti sovittuja sääntöjä sekä henkilökunnan että potilaiden kesken. Yhteisten sääntöjen tarkoituksena on muun muassa tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä luoda turvallista ilmapiiriä osastolla. Henkilökunnalla tulee olla ammatillista osaamista nähdä erilaisia tekijöitä, jotka voivat johdattaa potilaan haastaviin tilanteisiin sekä osaamista toimia kyseisissä tilanteissa. Näin ollen henkilökunta ei lähde mukaan tai pahenna haastavia tilanteita omalla toiminnallaan. (Tiihonen ym. 2010, 17–18.)

Sairaanhoitaja voi tunnistaa omaa ammatillista osaamistaan muilta saadun palautteen kautta. Useimmiten palautetta saadaan työkavereilta tai potilailta. (Somiska ym. 2009, 37.) Sairaanhoitajan ammatillisen osaamisen kehittäminen on tärkeää. Sairaanhoitajan tulisi itse huolehtia oman ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Erilaisten koulutusten avulla voidaan saada uutta tietoa ja päivittää vanhaa. Omaa ammatillista osaamista voidaan kehittää myös työnohjauksen avulla, jossa omaa työskentelyä tarkastellaan. Lisäksi sairaanhoitajan tulee olla kiinnostunut työskentelemään lasten kanssa, jotta työ olisi mielekästä sekä motivoitunutta. (Friis ym. 2004, 175; Hildén 2002, 63; Tuomi 2008, 62–63, 68.)

2.3 Alavan sairaalan lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osasto ja kriisiosasto

Alavan sairaalan lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osastolla hoidetaan osastotutkimusta ja osastohoitoa tarvitsevia lapsia ja nuoria. Potilaat ovat alle 15-vuotiaita. Osastolla työskentelee muun muassa lääkäreitä, hoitajia, osastonhoitaja, sosiaalityöntekijä ja psykologi. Tutkimus- ja hoito-osastolla on kaksi ryhmää ja kummassakin ryhmässä on kahdeksan potilaspaikkaa. Osastotutkimuksessa ja -hoidossa on tärkeää hoidollinen vuorovaikutus ja yhdessä toimiminen hoitajien ja potilaiden välillä. Osaston potilaat käyvät Alavan sairaalakoulua henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2012.)

Alavan sairaalan lastenpsykiatrian kriisiosastolla hoidetaan akuutissa psykiatrisessa kriisissä olevia lapsia ja nuoria. Potilaat ovat alle 15-vuotiaita. Osastolla työskentelee muun muassa lääkäreitä, hoitajia, osastonhoitaja, psykologi ja sosiaalityöntekijä. Osastolla on kuusi potilaspaikkaa. Kriisiosastolle pääsee lääkärin läheteellä ja se on auki ympäri vuorokauden. Osastolla pyritään hoitamaan lasta ja hänen perhettä, jotta he selviäisivät kriisistä. Potilaat ovat kriisiosastolla hoidossa noin 1–3 viikkoa. (Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2012.) Kriisiosastolla hoidetaan muun muassa käytöshäiriöistä, psykoottisuudesta, masennuksista, syömishäiriöistä ja ahdistuneisuudesta kärsiviä lapsia ja nuoria (Tiihonen ym. 2010, 17).

3 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaista sairaanhoitajan osaamista Alavan sairaalan lastenpsykiatrisilla osastoilla tarvitaan. Alavan sairaalassa ei ole aiemmin tutkittu sairaanhoitajien osaamista, joten tavoitteena on, että kyseisiä tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää hoitohenkilökunnan perehdytyksessä, rekrytoimisessa, kehityskeskusteluissa sekä koulutustarpeiden kartoituksessa.

Tutkimustehtävänä oli selvittää:

- Millaista sairaanhoitajan osaamista lastenpsykiatrisella osastolla tarvitaan?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus tutkimusmenetelmänä

Käytimme tutkimuksessamme kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisessa tutkimuksessa tutkittavat ovat yleensä ihmisiä ja siinä kuvataan heidän todellista elämää. Laadullisessa tutkimuksessa tarkoituksena on tuoda esille tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161,164; Vilkkä 2005, 97.) Laadullisessa tutkimuksessa ihmistä sekä hänen elämäänsä on tarkoitus tutkia mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, koska kohteesta saatu tieto on moninaista. Laadullisessa tutki-

muksessa aineistoa kerätään menetelmillä, joilla saadaan selville kohdejoukon omat ajatukset ja mielipiteet. Menetelminä voidaan käyttää muun muassa ryhmähaastattelua ja teemahaastattelua. (Hirsjärvi ym. 2009, 161, 164.) Opinnäytetyössä käytimme laadullista tutkimusmenetelmää, koska tutkimme tutkimus- ja hoito-osaston sekä kriisiosaston sairaanhoitajien käsityksiä siitä, millaista sairaanhoitajan osaamista Alavan sairaalan lastenpsykiatriosastoilla tarvitaan.

Laadullisella tutkimuksella pyrimme lisäämään tietoa tutkimusilmiöistä. Osaamista, kuten sairaanhoitajien osaamista, on vaikea mitata määrällisesti. Siihen tarvitaan heidän omia kuvauksiaan ja näkemyksiään. (ks. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 57.) Kvalitatiivisen tutkimuksen kohdejoukko valitaan suunnitellusti (Hirsjärvi ym. 2009, 164; Tuomi & Sarajärvi 2009, 74), ja valitsimmekin tutkimuksen kohdejoukoksi tutkittavien osastojen sairaanhoitajia. He ovat kyseisen asian asiantuntijoita, ja nimenomaan he ovat päteviä kertomaan omasta osaamisestaan (Vilkka 2005, 102).

4.2 Ryhmähaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Tutkimuksemme haastatteluaineisto kerättiin Alavan sairaalan tutkimus- ja hoito-osaston sekä kriisiosaston sairaanhoitajilta kahdella ryhmähaastattelulla. Ryhmähaastattelu on hyvä aineistonkeruumenetelmä erityisesti laadullisessa tutkimuksessa (Koskinen & Jokinen 2001, 302), ja siksi valitsimme ryhmähaastattelun tutkimuksemme aineistonkeruumenetelmäksi. Haastattelussa tutkija ja tutkittava ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Aineiston keruu haastattelun avulla on joustavaa ja tutkijalla on mahdollisuus valita kysymysten järjestys tilanteen mukaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 204–205; Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–74.)

Ryhmähaastattelun avulla saadaan kerättyä aineistoa usealta ihmiseltä samanaikaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 210; Hirsjärvi & Hurme 2008, 63). Mielestämme ryhmähaastattelu soveltui aineiston keruuseen paremmin kuin yksilöhaastattelu, koska näin saimme samassa haastattelutilanteessa kerättyä aineistoa kolmelta osallistujalta. Ryhmähaastatteluissa osallistujien kommentoinnit lisäsivät toisten osallistumista keskusteluun. Näin saimme ryhmähaastattelujen avulla rikasta aineistoa. Ryhmähaastattelussa olisi suotuisaa, että osallistujia olisi 4–6. Näin jokaisella osallistujalla on mahdollisuus tuoda omia ajatuksiaan esille ja ryhmää on helpompi hallita. (Koskinen & Jokinen 2001, 305.) Tutkimuksemme molemmissa ryhmähaastatteluissa oli kolme osallistujaa. Koimme tämän olleen sopiva, koska heillä syntyi paljon keskustelua ai-

heesta ja meidän oli helppo viedä haastattelua eteenpäin. Haastattelutilanteet kestivät noin yhden tunnin. Tämä on Koskisen ja Jokisen (2001, 305) mukaan sopiva aika hyvän aineiston keräämiseksi, eivätkä haastattelun osallistujat ehdi väsyä.

Ryhmähaastatteluissa sovelsimme puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua. Teemahaastattelussa haastattelun teemat ovat ennalta suunniteltuja, mutta kysymyksiä ja järjestystä ei ole muotoiltu tarkasti. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47–48; Vilka 2005, 101–102.) Teemahaastattelussa kysymysten tulee olla kuitenkin merkityksellisiä, jotta saadaan vastauksia tutkimustehtävän mukaisesti (Hirsjärvi & Hurme 2008, 103; Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Valitsimme teemahaastattelun, koska meillä oli teemat etukäteen tiedossa, ja halusimme tehdä osallistujille syventäviä sekä tarkentavia kysymyksiä. Tutkimusaineistoon tutustuessamme muotoutuivat haastattelujen teemat (Liite 1). Tutkimusaineistoissa toistuivat samat asiat, joista lähdimme muotoilemaan haastatteluteemoja.

Osastojen osastonhoitajat auttoivat meitä ryhmähaastattelujen järjestämisessä sekä haastattelupaikkojen varaamisessa. Välitimme heille tietoa tutkimuksestamme sekä saatekirjeen (Liite 2) sähköpostitse. Pyysimme osastonhoitajia välittämään saatekirjeen osastojen sairaanhoitajille. Toivoimme saatekirjeessä, että molempiin ryhmähaastatteluihin osallistuisi viisi sairaanhoitajaa. Emme erikseen määritelleet kriteerejä, joilla olisimme valinneet haastattelun osallistujat. Koimme, että haastatteluiden järjestämisessä oli pieniä vaikeuksia, koska sopivia haastatteluajoja oli vaikea löytää. Tästä huolimatta haastateltavat olivat innostuneita ja mielestämme saimme kerättyä hyvän aineiston. Lisäksi pysyimme hyvin myös aikataulussa.

Pidimme haastattelut kahdessa ryhmässä. Toteutimme ensimmäisen ryhmähaastattelun 17.4.2012 tutkimus- ja hoito-osaston sairaanhoitajille ja toisen 19.4.2012 kriisi-osaston sairaanhoitajille. Haastattelut toteutettiin osastokohtaisesti, koska haastattelujen sopiminen oli helpompaa ja ryhmien koot olivat sopivia. Ensimmäisen haastattelun paikkana oli Alavan sairaalan monitoimihuone ja toisen haastattelun paikkana oli neuvotteluhuone. Haastattelujen alussa kerroimme osallistujille haastattelun olevan vapaaehtoinen sekä luottamuksellinen. Kerroimme myös, että nauhoitamme keskustelun, ja hävitämme nauhoitteen aineiston analysoinnin jälkeen. Osallistujien äänen tallentuminen voidaan varmistaa käyttämällä ääninauhuria (Hirsjärvi & Hurme 2008, 63). Haastattelutilanteessa käytössämme oli kaksi ääninauhuria. Näin haastattelut saatiin varmasti tallennettua. Nauhoituksen tarkoituksena on mahdollistaa palaaminen haastatteluaineistoon (Kankkunen, Vehviläinen-Julkunen 2009, 99). Nauhoituk-

sen avulla aineiston puhtaaksikirjoitus ja sisällönanalyysin tekeminen onnistui hyvin. Ennen haastattelun alkua jaoimme taustatietolomakkeen (Liite 3) osallistujille, jossa kysyimme muun muassa osallistujien iän sekä työkokemuksen määrän. Taustatietolomakkeen tarkoituksena oli saada tietoa kohdejoukosta.

Molemmat haastattelutilat olivat hyvin samanlaisia, eikä häiriötekijöitä ollut. Kaikki istuivat saman pöydän ääressä ja jokaisella oli näköyhteys toisiin. Ennen haastatteluja sovimme työnjaosta. Toinen toimi haastattelijana ja toinen toimi havainnoijana ja teki muistiinpanoja sekä huolehti nauhurin toiminnasta. Toiseen haastatteluun vaihdoimme rooleja ja näin molemmat saivat toimia päähaastattelijan roolissa. Selkeyttä haastatteluun toi se, että vain toinen toimi haastattelijana. Mielestämme suoriuduimme haastattelijoina hyvin, vaikka olimme ensikertalaisia. Haastattelujen tunnelma oli rauhallinen. Kaikki osallistujat kertoivat näkemyksistään sekä kokemuksistaan avoimesti. Huomasimme jo toisen haastattelun aikana, että haastattelussa tulee esille samoja asioita kuin ensimmäisessä haastattelussa. Mielestämme ajankäyttö onnistui hyvin ja teemat olivat hyvin rajattuja.

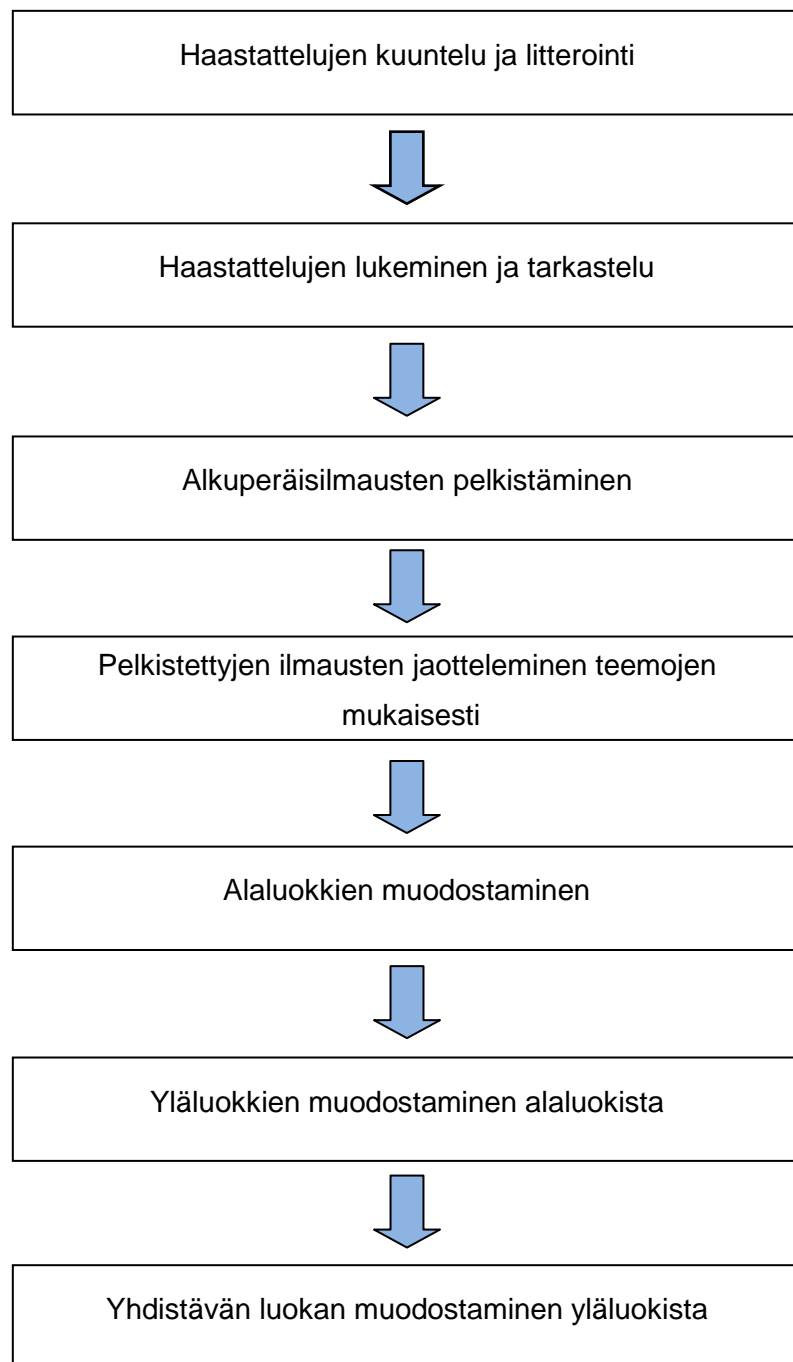
Teemahaastattelua käytettäessä on otettava huomioon osallistujien erilaisuus. Osa osallistujista voi olla puheliaita ja osa vähäsanaisia. (Hirsjärvi ym. 2009, 211.) Etenimme haastatteluissa teemojen mukaisesti. Osa osallistujista oli puheliaita ja välillä keskustelua oli vaikea pitää teemassa. Ennen varsinaisia haastatteluja järjestettävässä koehaastattelussa voidaan nähdä mahdollisia haastatteluun liittyviä ongelmia (Hirsjärvi ym. 2009, 211). Emme voineet pitää koehaastatteluja, koska aikaa oli rajoitetusti. Olisimme voineet koehaastattelun avulla mahdollisesti muokata ja asettaa teemoja uudelleen.

4.3 Sisällönanalyysi aineiston analyysimenetelmänä

Tässä tutkimuksessa ryhmähaastatteluista saatu aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Aineiston analyysin tarkoituksena on kuvata tutkimusaineistoa sanallisesti. Sisällönanalyysin jälkeen aineiston tulisi olla selkeä ja tiivis, jossa kaikki informaatio on säilynyt. Analysoinnilla hajanaisesta aineistosta luodaan selkeää ja yhtenäistä. Näin aineiston informaatioarvo lisääntyy. Tutkimusaineisto on analysoitava, jotta johtopäätökset tutkittavasta ilmiöstä olisivat selkeitä ja luotettavia. Laadullisen tutkimuksen analyysi voi olla joko induktiivista eli aineistolähtöistä tai deduktiivista eli teorialähtöis-

tä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95–96, 108.) Tässä tutkimuksessa käytimme aineistolähtöistä analyysiä.

Aineiston sisällönanalyysi etenee kolmessa vaiheessa. Ensin kerätty aineisto pelkistetään eli redusoidaan. Tämän jälkeen aineisto ryhmitellään eli klusteroidaan samantapaisten asioiden mukaan. Lopuksi luodaan teoreettisia käsitteitä eli abstrahoidaan aineisto. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–111.) Tuomen ja Sarajärven (2009, 109) mukaan aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee kahdeksassa vaiheessa. Sovelsimme tätä meidän sisällönanalyysissä tekemällä sen seitsemässä vaiheessa. Aineiston analyysin vaiheet on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1. Aineiston analyysin vaiheet

Aloitimme aineiston tarkastelun nauhoitteiden kuuntelulla ja puhtaaksi kirjoittamisella eli litteroinnilla. Teimme litteroinnit yhdessä pian haastattelujen jälkeen. Perehdyimme litteroituihin haastatteluihin lukemalla ja tarkastelemalla niitä useita kertoja. Litteroidusta haastatteluaineistosta etsimme teemojen mukaisia ilmauksia. Tämän jälkeen pelkistimme alkuperäisilmaukset ja jaottelimme ilmaukset Microsoft Wordissa saman teeman alle. Sitten muodostimme niistä alaluokkia, jotka pilkoimme vielä pienemmiksi

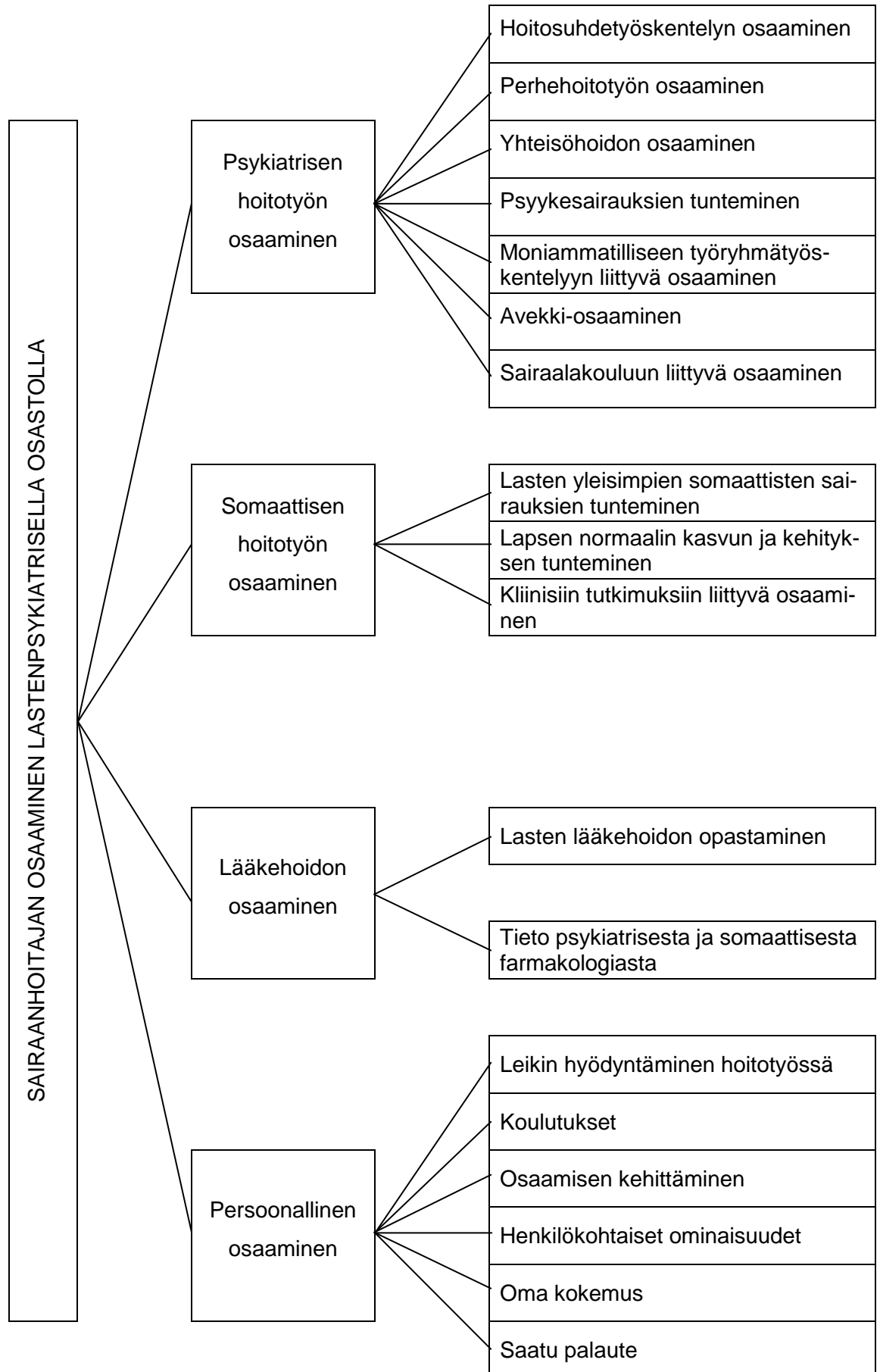
alaluokiksi. Alaluokista muodostimme yläluokkia, jotka yhdistimme yhdistäväksi luokaksi. Esimerkki sisällönanalyysistä on kuvattu kuviossa 2.

3. tason alaluokka	2. tason alaluokka	1. tason alaluokka	Yläluokka
Lapsen kanssa työskentelyyn liittyvät taidot	Hoitajalta edellytettävä taito	Hoitosuhdetyöskentelyn osaaminen	Psykiatrisen hoitotyön osaaminen
Osaston arkea ohjaavat taidot			
Keskustelut	Omahoitajatuntien sisältö		
Leikki			
Vuorovaikutustaidot	Hoitajalta edellytettävä taito	Perhehoitotyön osaaminen	
Perheterapiataidot			
Keskustelut	Perhehoitotyön sisältö		
Yhteinen toiminta			

Kuvio 2. Esimerkki sisällönanalyysistä

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kuvaamme tutkimuksemme tulokset sisällönanalyysissä muodostuneiden yläluokkien mukaisesti. Alavan sairaalassa tutkimus- ja hoito-osastolla ja kriisiosastolla sairaanhoitajalta vaadittava osaaminen koostui neljästä osa-alueesta. Osa-alueet olivat psykiatrisen hoitotyön osaaminen, somaattisen hoitotyön osaaminen, lääkehoidon osaaminen ja persoonallinen osaaminen. Tulosten tukena on esitetty alkuperäisilmauksia haastatteluista. Yhteenveto sairaanhoitajan osaamisen osa-alueista on esitetty kuviossa 3. Yhteenvedon jälkeen on esitelty tutkimukseen osallistujat.

Kuvio 3. Sairaanhoitajan osaamisen osa-alueet

5.1 Tutkimukseen osallistujat

Ryhmähaastatteluihin osallistui yhteensä kuusi sairaanhoitajaa. Osallistujien keski-ikä oli 35,7 vuotta. Nuorin oli 25-vuotias ja vanhin 42-vuotias. Työkokemus sairaanhoitajana vaihteli haastateltavien kesken yhdestä 15,5 vuoteen. Työkokemus lasten hoitotyössä sekä lastenpsykiatrisessa hoitotyössä vaihteli yhdestä 13 vuoteen. Osallistujien työkokemus nykyisellä osastolla Alavan sairaalassa vaihteli neljästä kuukaudesta noin 11 vuoteen. Suurin osa osallistujista oli suorittanut erikoistumisen tai syventynyt sairaanhoitajan syventävissä ammattiopinnoissa mielenterveys- ja päihdetyöhön tai psykiatria.

5.2 Psykiatrisen hoitotyön osaaminen

Psykiatrisen hoitotyön osaaminen koostui hoitosuhdetyöskentelyn osaamisesta, perhehoitotyön osaamisesta, yhteisöhoito-osaamisesta, psyykesairauksien tuntemisesta, moniammatillisen työryhmätyöskentelyyn liittyvästä osaamisesta, Avekki-osaamisesta ja sairaalakouluun liittyvästä osaamisesta.

5.2.1 Hoitosuhdetyöskentelyn osaaminen

Tämän tutkimuksen mukaan hoitosuhdetyöskentelyn osaaminen jakautui hoitajalta vaadittavien taitojen sekä omahoitajatuntien sisällön mukaan. Sairaanhoitaja tarvitsee hoitosuhdetyöskentelyn taitoja omahoitaja-potilassuhteessa. Hoitosuhdetyöskentelyn osaaminen edellyttää sairaanhoitajalta lapsen kanssa työskentelyyn liittyviä taitoja sekä osaston arkea ohjaavia taitoja. Lapsen kanssa työskentelyyn liittyvät taidot koostuivat luottamussuhteen luomisesta, vuorovaikutustaidoista, lapsen tukemisesta, lapsen huomioimisesta, lapsen kokonaistilanteen hahmottamisesta, lapsen tulkitsemisen taidoista, kasvatustaidoista, terveen aikuisen mallina olemisesta lapselle, ongelmien hahmottamisesta, lapsen ominaisuuksien hyväksymisestä sekä ryhmänvetäjätaidoista. Sairaanhoitajalla tulee olla lisäksi kykyä luoda luottamus lapseen hoitosuhteen alussa:

” Sellainen luottamuksen syntyminen ja sen alkaminen siinä hoitosuhteessa niin on ylipäättään mahdollista, kun hoitajalla on kykyä sen luomiseen. ”

Sairaanhoitaja tarvitsee luontevia vuorovaikutustaitoja, jotta hän osaa kohdata lapsia. Hoitosuhdetyöskentelyssä on myös tärkeää tukea ja huomioida lasta. Sairaanhoitajan tulee osata huomioida kaikki osastolla olevat lapset esimerkiksi, kun osastolle tulee yllättäen uusi lapsi. Haastatteluissa tuli myös esille, että sairaanhoitajan tulee osata hahmottaa lapsen kokonaistilanne. Sairaanhoitajan tulee osata tulkita lapsen eleitä, koska niistä voi nähdä esimerkiksi lapsen ongelmia. Sairaanhoitajan tulee osata hahmottaa lapsen suurimmat ongelmat ja paneutua niihin. Osastolla työhön kuuluu myös lapsien kasvattaminen sekä terveen aikuisen mallina oleminen lapselle. Sairaanhoitajalla täytyy olla ryhmänvetäjätaitoja, koska osastoilla on paljon lapsia, ja heille järjestetään paljon yhteistä toimintaa. Sairaanhoitajan tulee osata hyväksyä myös lapsen ominaisuudet, jotta lapsen hoito voi onnistua mahdollisimman hyvin.

Osaston arkea ohjaavat taidot koostuivat priorisointitaidoista, koordinoititaidoista, osaston sääntöjen noudattamisesta sekä sopeutumiskyvystä. Sairaanhoitajan tulee osata huomioida osaston kokonaisuus ja priorisoida asioita. Sairaanhoitaja tarvitsee myös koordinoititaitoja, koska osastolla tilanteet saattavat muuttua nopeasti. Hänen tulee osata muuttaa suunnitelmia tilanteiden mukaan ja sopeutua uuteen tilanteeseen:

” Kokonaisuuden hahmottaminen on tärkeää, koska ne tilanteet voi muuttua nopeasti ja niissä pitää osata muuttaa niitä suunnitelmia sen tilanteen mukaan. ”

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan osastolla hoito on yksilöllistä. Kuitenkin on tärkeää, että kaikki osastolla olevat toimivat osaston yhteisten sääntöjen mukaisesti. Näin osastolla olevat lapset ymmärtävät, että yhteisten sääntöjen mukaisesti tulee toimia:

” ...meillä on niin kun osaston omat säännöt ja niiden mukaan sitten toimitaan mutta muuten se hoito on kuitenkin hyvin sellaista yksilöllistä... ”

Haastatteluissa tuli esille, että omahoitajatunnit sisältävät muun muassa keskusteluja, leikkejä sekä kouluun liittyviä asioita. Osastolla olevien isompien lasten kanssa keskustelut ovat yleisimpiä, kun taas leikit ovat yleisimpiä pienimmillä lapsilla. Sairaanhoitajien tulee osata keskustella omahoitajatunneilla kouluun liittyvistä asioista koulua

käyvän lapsen kanssa. Sairaanhoidaja keskustelee muun muassa sairaalakoulussa käymisestä sekä lapsen kokemuksista omasta koulusta.

5.2.2 Perhehoitotyön osaaminen

Tämän tutkimuksen mukaan perhehoitotyön osaaminen jakautui hoitajalta vaadittavien taitojen sekä perhehoitotyön sisällön mukaan. Perhehoitotyön osaaminen edellyttää sairaanhoidajalta perheen ja perhekulttuurin huomioimista, perheen tukemista, perheterapiataitoja, vuorovaikutustaitoja sekä ymmärrystä eri asioiden vaikutuksesta lapsen käyttäytymiseen. Sairaanhoidajan tulee osata huomioida ja tukea koko perhettä sekä osata keskustella heidän kanssaan:

” ...vanhempien kanssa käydään keskusteluja ja huomioidaan koko perhe keskusteluissa ja ollaan siinä tukena, että tavallaan myös sellaisia taitoja tarvitaan. ”

Sairaanhoidajan tulee osata ottaa huomioon perhekulttuuri lapsen hoidossa. Haastatteluissa tuli esille, että ei ole yhtä oikeaa tapaa kasvattaa lapsia, koska jokainen lapsi on kasvanut erilaisessa perheessä. Sairaanhoidajan tulee osata huomioida myös perheen käyttäytymisestä perheen sisäisiä rooleja sekä vuorovaikutushankaluuksia. Näin ollen sairaanhoidajan tulee osata suhteuttaa lapsen olemusta ja käyttäytymistä siihen, millaisesta perheestä lapsi tulee:

” Meillä on monia erilaisia perheitä, että ei ole olemassa yhtään ainuttaakaan oikeanlaista tapaa kasvattaa lapsia. On tärkeää, että nimenomaan perhekulttuuri osataan ottaa huomioon ja suhteuttaa sitä lapsen olemusta siihen, että mistä ympäristöstä hän tulee...”

Perhehoitotyössä sairaanhoidajan tulee osata perheterapiataitoja sekä hyviä vuorovaikutustaitoja, koska erilaisten perheiden kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Haastattelussa tuli esille, että hyvällä vuorovaikutuksella saa luottamuksen syntymään lapseen ja hänen vanhempiin:

” Varmaan sellaisella hyvällä vuorovaikutuksella on saanut luottamuksen syntymään niin lapseen kuin vanhempiin. ”

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan on tärkeää, että sairaanhoitaja ymmärtää kriisin, aikaisemman elämän sekä ympäristön vaikutuksen lapsen käyttäytymiseen. Sairaanhoitajan tulee osata huomioida kriisin vaikutus lapsen ja vanhempien käyttäytymisessä, koska he voivat käyttäytyä kriisissä eri tavalla kuin normaalisti käyttäytysivät. Hänen tulee osata ymmärtää myös lapsen aikaisemman elämän sekä ympäristön vaikutus lapsen käyttäytymiseen:

”...vaikka joku asia näyttäisi hyvinkin kummalliselta ja epänormaalilta, niin se voi heidän perheessään olla aivan normaalia, koska se ympäristö mistä lapsi tulee voi selittää sitä hänen käyttäytymistään todella paljon.”

Haastatteluissa tuli myös esille, että Alavan sairaalassa järjestetään perhepäiviä, jotka sisältävät perheiden kesken yhteistä toimintaa. Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan perhehoitotyössä on tärkeää, että vanhempien kanssa keskustellaan kaikes-
ta lapsen hoitoon liittyvästä, ja siinä otetaan huomioon koko perhe, myös lapsen sisarukset.

5.2.3 Yhteisöhoidon osaaminen

Yhteisöhoidon osaaminen edellyttää sairaanhoitajalta terveen aikuisen mallina olemista, ohjaustaitoja sekä yhteisön hyödyntämisen taitoja. Haastatteluissa korostui erityisesti se, että sairaanhoitajan tulee olla lapselle terveen aikuisen mallina joka päivä. Näin lapsi oppii hahmottamaan, millaisen aikuisen tulee olla, ja millainen rooli aikuisella on hänen elämässään.

” Me ollaan osastolla sellaisia terveen aikuisen malleja lapselle, siinä hänen arjessaan”

Sairaanhoitaja tarvitsee päivittäin ohjaustaitoja työskennellessään lasten kanssa. Hänen tulee osata ohjata lasten keskinäisiä tilanteita sekä erilaisia leikkejä ja pelejä. Haastatteluissa tuli myös esille, että lasten annetaan myös leikkiä ja pelata keskenään. Näissä tilanteissa sairaanhoitajan tulee kuitenkin osata ohjata lasten keskinäisiä tilanteita niin, että leikki- tai pelitilanne pysyisi lapsilla hallinnassa.

Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää yhteisöä lapsen hoidossa, lapsen kasvatuksessa, lasten vertaisoppimisessa sekä lasten ja hoitajien jaksamisessa. Sairaanhoitajan tulee osata mahdollistaa erilaisia tilanteita, jossa osaston yhteisö hoitaa ja kasvat-
taa lapsia. Hänen tulee osata myös huolehtia osaston hyvästä yhteishengestä, joka auttaa lasten ja hoitajien jaksamisessa:

”...joskus on sellainen porukka osastolla, jossa pystyy enemmän sitä yhteisöllisyyttä siinä hoidossa korostamaan ja hyödyntämään.”

”Hyvä yhteishenki hoitaa meitä hoitajia ja hoitaa lapsia. Lapset myös aistii hyvin nopeasti sen, että millainen se yhteisö on.”

5.2.4 Psykkesairauksien tunteminen

Sairaanhoitajalta edellytetään psykkesairauksien tuntemista. Hänen tulee tietää laajalti erilaisista psykkesairauksista. On tärkeää, että sairaanhoitaja tietää muun muassa psykkesairauksien syyt, oireet sekä hoitomenetelmät. Näin hän osaa hoitaa lasta kokonaisvaltaisesti ja hänen psykkesairautensa mukaisesti.

5.2.5 Moniammatilliseen työryhmätyöskentelyyn liittyvä osaaminen

Moniammatilliseen työryhmätyöskentelyyn liittyvä osaaminen edellyttää sairaanhoitajalta velvollisuuksien tuntemista ja noudattamista, yhteistyötaitoja sekä työryhmän osaamisen hyödyntämisen taitoa. Osastolla sairaanhoitajan tulee tietää omat tehtävänsä, jotta työskentely on sujuvaa ja turvallista.

Yhteistyötaidot muodostuivat toisten kunnioittamisesta, osaston sääntöjen noudattamisesta sekä yhteisten toimintatapojen noudattamisesta. Haastatteluissa tuli esille, että osastoilla on erityisen tärkeää kunnioittaa toisia työntekijöitä. Näin lapset näkevät, että toisia tulee kunnioittaa, myös perheen sisällä. Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää työryhmän osaamista. Hänen tulee osata kysyä apua kouluttautuneemalta hoitajalta, jos itse ei tiedä. On myös tärkeää, että sairaanhoitaja osaa kysyä ja käyttää hyväksi muiden ammattiryhmien osaamista:

” On tärkeää, että osaa myös kysyä apua ja käyttää hyväksi näiden muiden ammattiryhmien osaamista ”

5.2.6 Avekki-osaaminen

Osastoilla Avekki-osaaminen korostuu ja se koetaan tärkeänä. Sairaanhoidajalta edellytetään ennakointitaitoja, arviointitaitoja, hallitsemisentaitoja, päätöksentekotaitoja sekä huomiointitaitoja. Sairaanhoidajan tulee osata hyödyntää Avekki-osaamista muullakin tavalla kuin kiinnipidossa. Hän tulee osata ennakoida tilanteita, ettei osastolla aina tarvitsisi mennä lapsen kiinnipitoon. Sairaanhoidajan tulee myös osata arvioida haastavien tilanteiden sekä kiinnipitotilanteiden mahdollisuus osastolla.

Sairaanhoidajan tulee osata huomioida päivittäin ympäristön turvallisuutta. Fyysisten tilojen turvallisuus osastolla on hyvin tärkeää. Sairaanhoidajan tulee osata huomioida Avekki-tilanteiden mahdollisuus ja turvata lasten turvallisuus mahdollisissa kiinnipitotilanteissa. Hänen tulee osata ottaa myös lapsen perhe huomioon ja kertoa vanhemmille osastolla käytössä olevasta Avekki-mallista.

Sairaanhoidajalta edellytetään myös oman asenteen tiedostusta kiristyneissä tilanteissa. On tärkeää, että sairaanhoidaja on asenteeltaan luonteva, ettei lapsen kiinnipitoon tarvitsisi mennä:

” ...monesti siihen kiinnipitoon ei tarvitse mennä, kun hoitaja osaa olla rauhallinen ja empaattinen. ”

Sairaanhoidajalta edellytetään, että hän osaa hallita aggressiivisia ja väkivaltatilanteita. Sairaanhoidajan tulee osata tehdä päätös kiinnipidon aloittamisesta, jos ei ole muuta mahdollisuutta kuin mennä lapsen kiinnipitoon:

” Avekin myötä on tullut se, että hoitajat päättävät, milloin se kiinnipito alkaa tai aloitetaan.”

5.2.7 Sairaalakouluun liittyvä osaaminen

Sairaanhoitaja tarvitsee Alavan sairaalakouluun liittyvää osaamista, erityisesti tutkimus- ja hoito-osastolla, koska kyseisellä osastolla lapset käyvät usein sairaalakoulua. Sairaanhoitajan tulee osata tukea lasta kouluun liittyvissä asioissa. Hänen tulee osata antaa lapselle tietoa koulunkäynnistä ja auttaa lasta koulutehtävien teossa. Sairaanhoitajan tulee osata myös tukea kouluun lähtemisessä sekä huolehtia lapsen kuljetuksesta kouluun. Sairaanhoitajalta edellytetään yhteistyötaitoja työskenneltäessä opettajien sekä lapsen vanhempien kanssa. Sairaanhoitajan tulee osata tiedustella opettajilta, kuinka lapsen koulunkäynti sujuu. Sairaanhoitajan tulee osata myös arvioida lapsen koulukuntoa.

5.3 Somaattisen hoitotyön osaaminen

Somaattisen hoitotyön osaaminen koostui lasten yleisimpien somaattisten sairauksien tuntemisesta, normaalin kasvun ja kehityksen tuntemisesta sekä klinisiin tutkimuksiin liittyvästä osaamisesta.

5.3.1 Lasten yleisimpien somaattisten sairauksien tunteminen

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan sairaanhoitajan tulee osata tukea lasta erilaisissa somaattisissa sairauksissa. Tässä korostui erityisesti lapsen tukeminen sairautensa itsehoidossa. Sairaanhoitajalla tulee olla tietoa lasten yleisimmistä somaattisista sairauksista, kuten astmasta, diabeteksesta ja allergiasta. Näin hän osaa ottaa lapsen somaattiset sairaudet huomioon psykiatrisessa hoidossa:

” Meillä pitäisi myös olla tietotaitoo niin kun somaattisen puolen sairauksista, koska lapsilla voi olla perussairautta, kuten astmaa tai muuta ja se pitää sitten myös osata huomioida siinä muussa hoidossa. ”

5.3.2 Lapsen normaalin kasvun ja kehityksen tunteminen

Sairaanhoitajalla tulee olla tietoa lapsen normaalista kasvusta ja kehityksestä. Hänen tulee erottaa terve ja sairas lapsi sekä tietää lapsen eri ikävaiheet. Erityisesti sairaanhoitajat korostivat haastatteluissa, että sairaanhoitajan tulee osata tukea lapsen kasvua ja kehitystä ottaen huomioon lapsen yksilöllisyys:

” Jokainen lapsi on kuitenkin niin spesiaali ja omanlainen, että osaa huomioida sen siinä hänen kasvunsa ja kehityksensä tukemisessa ”

5.3.3 Kliinisiin tutkimuksiin liittyvä osaaminen

Sairaanhoitajalta edellytetään kliinisiin tutkimuksiin liittyviä taitoja. Sairaanhoitajan tulee osata valmistaa lapsi verinäytteen ottoon sekä EKG-tutkimuksiin. Näin lapsi saa tietää mitä tutkimuksissa tapahtuu:

” Meillehän kuuluu se lapsen ohjaaminen ja kertominen näistä labrojen ja sydänfilmin ottamisesta ”

5.4 Lääkehoidon osaaminen

Lääkehoidon osaaminen koostui lasten lääkehoidon opastamisesta sekä psykiatrisen ja somaattisen farmakologian tiedosta. Sairaanhoitajan tulee osata opastaa lasta ottamaan lääkkeensä oikein. Haastatteluissa tuli esille, että osastolle tulee joskus lapsia, joilla sairauden itsehoito ei ole onnistunut. Näin ollen sairaanhoitajan tulee osata olla lapsen apuna ja tukena, jotta itsehoito alkaisi sujua. Sairaanhoitajan lääkehoidon osaamiseen kuuluu osastolla käytössä olevien lääkkeiden tunteminen.

” ...meidän täytyy myös osata opastaa lasta jos vaikka astma lääkkeen ottaminen ei onnistu, että kuinka se tapahtuu ja tietysti tukea lasta siinä itsehoidossa... ”

5.5 Persoonallinen osaaminen

Persoonallinen osaaminen koostui leikin hyödyntämisestä hoitotyössä, koulutuksista, osaamisen kehittämisestä, henkilökohtaisista ominaisuuksista, omasta kokemuksesta ja saadusta palautteesta.

5.5.1 Leikin hyödyntäminen hoitotyössä

Alavan sairaalan tutkimus- ja hoito-osastolla sekä kriisiosastolla käytetään leikkiä osana hoitotyötä. Leikin hyödyntäminen hoitotyössä jakautui sairaanhoitajalta edellytettävien taitojen mukaisesti. Sairaanhoitajan tulee osata huomioida leikistä lapseen liittyviä asioita sekä hyödyntää sitä eri tavoin hoitotyössä. Näin hän osaa puuttua ongelmiin esimerkiksi keskustelemalla:

” Minä tarkkailen sitä lasten leikkiä ja se tosiaan kertoo paljon. Ne ongelmat tulee yleensä siinä tekemisen ja leikkimisen tai pelaamisen lomassa näkyviin ja siinä samassa sitten myös yritetään puuttua niihin asioihin ja jutella niistä. Siinä leikin lomassa juttelu onnistuu kyllä lasten kanssa luontevasti. ”

Sairaanhoitajan tulee osata huomioida leikistä lasten neurologisia ja psykiatrisia muutoksia sekä kognitiivisia taitoja. Näin hän voi nähdä esimerkiksi, kuinka lapsi osaa lukea ja kirjoittaa. Haastattelussa tuli myös esille, että sairaanhoitaja voi huomioida leikistä ja pelistä lapsen suhtautumista aikuiseen:

” Leikin avulla myös voi nähdä mitenkä lapsi niissä tilanteissa sitten sen aikuisen huomioi ja että onko lapsi tottunut olemaan aikuisten kanssa vai onko vain yksinään tai muiden lasten kanssa, sekä myös, että mitenkä se lapsi kokee sen aikuisen mukana olon siinä leikissä ”

Sairaanhoitajan tulee osata huomioida leikistä lapsen vaikeuksia, pahaa mieltä, pelkoja sekä keskittymisvaikeuksia. Hänen tulee osata huomioida myös lapsen psyykkistä ja persoonallista kehitystä. Leikin avulla sairaanhoitajan tulee osata tarkastella myös lapsen kokonaisuutta. Näin hän voi nähdä, onko leikki iänmukaista, ja millainen ajatusmaailma lapsella on. Lisäksi sairaanhoitajan tulee osata huomioida leikistä lapsen kehitystasoa:

”Leikistäkin hyvin pystyy hahmottamaan myös sen, että onko lapsi millä ikätasolla. Voi olla esimerkiksi isokokoinen ja murrosiän kynnyksellä, mutta kuitenkin leikeissä ekaluokkalaisten tasolla. Niin kyllähän se leikki kertoo hyvin paljon monesta asiasta siitä lapsen kehityksestä.”

Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää leikkiä lapsen ongelmiin paneutumisessa, lapsen purkautumiskeinona, hoitavana elementtinä psykiatrisessa hoitotyössä, omahoitajatyöskentelyssä, virikkeenä sekä tiedonsaantivälineenä. Sairaanhoitajan tulee osata myös hyödyntää leikkiä pienempien lasten kanssa keskustelujen sijasta. Lisäksi hän tulee osata käyttää hyödyksi leikkiä lasta lähestyttäessä:

”Pelit ja leikit on hyvä tapa lähestyä sitä lasta.”

5.5.2 Koulutukset

Sairaanhoitajan osaamista lisää ja täydentää eri koulutuksista saadut tiedot. Alavan sairaalassa sairaanhoitajat käyvät erilaisissa koulutuksissa. Saadut koulutukset ja kautuivat tietotekniikkaan, hoitosuhdetyöskentelyyn, perhehoitotyöhön, yhteisöhoitoon, turvallisuuteen sekä psykiatrisiin sairauksiin ja ongelmiin liittyviin koulutuksiin. Tietotekniikkaan liittyvistä koulutuksista esille nousivat tiedonhallinnan koulutukset, tietoturvakoulutukset sekä ATK-koulutukset. Sairaanhoitajat kokivat tärkeänä hoitosuhdetyöskentelyyn liittyvistä koulutuksista erityisesti vuorovaikutustutkimuskoulutuksen sekä hoitosuhdekoulutukset. Perhehoitotyöhön liittyviin koulutuksiin kuuluivat perhetyönkoulutus sekä perheterapiakoulutukset. Haastatteluihin osallistuneet sairaanhoitajat kertoivat, että osa sairaanhoitajista on käyneet yhteisöhoidonkoulutuksen.

Turvallisuuteen liittyvistä koulutuksista erityisesti esille nousi Avekki-koulutus, jota sairaanhoitajat pitivät tärkeänä. Alavan sairaalassa järjestetään erilaisiin psykiatrisiin sairauksiin sekä ongelmiin liittyviä koulutuksia. Haastatteluissa tuli esimerkkinä esille syömishäiriöön liittyvät koulutuspäivät sekä seksuaalista väkivaltaa kokeneisiin lapsiin liittyvät koulutukset. Sairaanhoitajan osaamista voidaan myös kehittää ja lisätä, kun koulutuksista saatuja tietoja jaetaan työyhteisössä moniammatillisen työryhmän kesken.

5.5.3 Osaamisen kehittäminen

Haastatteluista nousi esille osaamisen kehittämisen osa-alue. Tämä osa-alue jakautui kertauskoulutuksiin, oma-aloitteiseen osaamisen kehittämiseen, työnohjaukseen sekä opiskelijaohjaukseen.

Sairaanhoitajat kehittävät osaamistaan eri tavoilla. Kertauskoulutusten avulla omaa osaamistaan voi täydentää. Alavan sairaalassa Avekki-kertauksia järjestetään säännöllisesti ja niiden avulla sairaanhoitajien Avekki-osaamista ylläpidetään ja täydenne-
tään.

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan moni sairaanhoitaja kehittää oma-aloitteisesti osaamistaan. Sairaanhoitajat lukevat erityisesti lastenpsykiatriaan liittyvää kirjallisuutta sekä seuraavat lastenpsykiatriaan liittyviä tutkimuksia. Näiden lisäksi myös median seuraaminen koettiin yhtenä oman osaamisen kehittäjänä. Sairaanhoitajat kehittävät omaa osaamistaan myös työnohjauksen avulla, jossa he tarkastelevat ja pohtivat omaa työskentelyään.

Sairaanhoitajan tulee pitää osaamistaan ajan tasalla. Sairaanhoitajat antavat osastoilla opiskelijaohjausta. Tietojen ajan tasalla pitäminen korostuu, koska opiskelijat kyseenalaistavat asioita, ja heille tulee antaa ajanmukaista tietoa:

” Opiskelijat pitävät osastotunteja ja opiskelijat pitävät myös kyllä virkeänä ja kyseenalaistavat asioita, että joutuu pitämään niin kun itsensä ajan tasalla asioista. ”

5.5.4 Henkilökohtaiset ominaisuudet, oma kokemus ja saatu palaute

Haastatteluiden mukaan sairaanhoitajan tulisi olla luotettava, reipas, uskalias, avarakatseinen, helposti lähestyttävä sekä nöyrä. Sairaanhoitajan tulee uskaltaa toimia lasten kanssa, jotta lapsen hoito onnistuu. Hänen tulee olla helposti lähestyttävä, jotta vuorovaikutus lapsen kanssa toimii, ja lapsi uskaltaa tukeutua hoitajaansa.

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan työn tekemistä omalla persoonalla pidetään tärkeänä. Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää persoonaansa työssään ja tehdä töitä omalla yksilöllisellä tavalla:

”...oma persoona on kyllä yksi tosi tärkeä työkalu tällä psykiatrisella alalla.”

”...jokainen tietysti tekee hyvin paljon omalla persoonalla sitä työtään.”

Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää aikaisempaa osaamista. Sairaanhoitajan tulee osata vastuutehtävänsä, koska hänellä on asiasta paras osaaminen. Tärkeää on myös, että sairaanhoitaja osaa jakaa tarvittaessa osaamistaan myös muille.

Haastatteluista nousi esille sairaanhoitajien omat kokemukset, jotka ovat lisänneet heidän osaamistaan. Omat kokemukset voidaan jakaa kokemukseen lapsista sekä kokemukseen psykiatrisesta ja somaattisesta hoitotyöstä. Sairaanhoitajien mukaan kokemus lapsista auttaa kohtaamaan lapsia luontevammin. Kokemus psykiatrisesta ja somaattisesta hoitotyöstä auttaa toimimaan eri tilanteissa sekä huomioimaan sairauksien oireita.

Haastattelujen mukaan sairaanhoitaja voi tunnistaa omaa osaamistaan lapsilta ja heidän vanhemmiltaan saadun palautteen kautta. Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan lapsilta saatu palaute kertoo lisäksi myös työn onnistuvuudesta sekä sairaanhoitaja voi oppia paljon lapsen antamasta palautteesta.

6 POHDINTA

6.1 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen eettisyys edellyttää hyvän tieteellisen käytännön noudattamista. Hyvässä tieteellisessä käytännössä tutkijat käyttävät eettisesti kestäviä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 23–24; Vilkkä 2005, 29–30.) Käytimme tiedonhankinnassa muun muassa oman alan tieteellistä kirjallisuutta sekä muita asianmukaisia tietolähteitä. Tutkimuksesta saatujen tulosten tulee noudattaa tieteelliselle tutkimukselle asetettuja vaatimuksia. Tutkimuksesta tulee saada uutta tietoa tai siinä tulee tulla esille, kuinka vanhaa tietoa voidaan käyttää uudella tavalla. (Vilkkä 2005, 30.) Noudatimme koko tutkimusprosessin ajan rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy yhteiset pelisäännöt, jotka tutkijat sopivat muun muassa toimeksiantajan ja kohdejoukon kanssa (Vilkkä 2005, 30). Tiedotimme osallistujia aikaisemmin tutkimuksesta saatekirjeen avulla. Toteutimme haastattelut osallistujien työajalla. Tutkimukseen osallistuminen tulee olla vapaaehtoista ja hänen tulee tietää, minkälaiseen tutkimukseen hän osallistuu. Tutkimuksessa osallistujien nimenjättömyys on myös tärkeää, eikä haastatteluaineistoa saa luovuttaa ulkopuolisille. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 177–179.) Osallistujat allekirjoittivat suostumuslomakkeen, jossa tuli esille haastattelun vapaaehtoisuus. Heillä oli myös oikeus keskeyttää haastattelu halutessaan. Nauhoitimme haastattelut osallistujien luvalla. Pidimme haastatteluista saadun aineiston salassa ja hävitimme analysoinnin jälkeen ääninauhat sekä litteroidut aineistot. Osallistujia ei voida tunnistaa tutkimusraportista, koska heidän nimiään ei mainita. Laadimme raportin tarkkuutta ja rehellisyyttä noudattaen. Tutkimustyön aikana toisten tekstiä ei saa plagioida ja asianmukaisia lähdeviitteitä tulee käyttää. Lisäksi tutkimustuloksiin tulee suhtautua kriittisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 26–27.) Myös me pyrimme tutkimusta tehdessä käyttämään lähdeviitteitä oikein, välttämään plagiointia sekä suhtautumaan kriittisesti tutkimustuloksiin.

Haimme tutkimuslupaa Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten ja nuorten klinikan ylihoitajalta Anne Kantaselta. Lisäksi haimme tutkimuslupaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin henkilörekisterivastaavalta Pekka Poikolaiselta, koska tutkimuksemme koski Kuopion yliopistollisen sairaalan henkilökuntaa. Tutkimuslupa myönnettiin 13.2.2012.

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta tulee arvioida koko tutkimusprosessin ajan. Tutkija toimii omassa tutkimuksessaan keskeisenä tutkimusvälineenä. (Eskola & Suoranta 2005, 210.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa selkeitä kriteereitä (Nieminen 1997, 215). Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida tarkastelemalla muun muassa sen uskottavuutta ja siirrettävyyttä (Eskola & Suoranta 2005, 211; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160). Tutkimuksen uskottavuutta luo tutkimustulosten selkeä kuvaaminen. Kuvauksesta tulee käydä ilmi, kuinka analyysi on tehty. Tutkimuksen siirrettävyys toteutuu, kun tutkimuksen kulku on kuvattu tarkasti. Näin lukija saa mahdollisuuden seurata muun muassa aineiston keruun eri vaiheita sekä osallistujien valintaa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää haastatteluiden huolellinen suunnittelu ja haastattelijan rooliin perehtyminen (Hirsjärvi ym. 2009, 206). Tutkimuksemme luotettavuuteen mielestämme vaikutti osittain kokemattomuutemme tutkijoina. Mielestäm-

me haastatteluiden suunnittelu oli haastavaa, koska niiden avulla tuli saada vastauksia tutkimustehtäviin. Tutkimusta tehdessä huomasimme, että olisimme voineet tehdä asioita toisella tavalla, esimerkiksi sisällönanalyysissä.

Haastatteluteemojen- ja kysymysten liika suppeus sekä laajuus vähentävät laadullisen tutkimuksen luotettavuutta (Nieminen 1997, 217). Valitsimme haastattelujen teemat tutkimuksessa käytetyn tutkimus- ja teorialiedon pohjalta. Näin saimme sopivien teemojen avulla tutkittavilta omaa näkemystä aiheesta sekä vastaukset tutkimustehtäviin. Tutkimuksemme luotettavuutta lisää osallistujien vapaaehtoisuus sekä heidän innokkuus jakaa kokemuksiaan ja hyvää tietoa.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 140–141) mukaan tarkka aineiston analysointi lisää laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksemme luotettavuutta lisää se, että teimme analyysiä osittain yhdessä ja osittain erikseen. Lopuksi jatkoimme analysointia yhdessä niin pitkään, että pääsimme yhtenevään lopputulokseen.

Tutkimuksen luotettavuutta luovat analyysiprosessin ja tutkimustulosten selkeä kuvaaminen. Luotettavuutta lisää myös suorien lainausten käyttö. Lainaukset tulee kuitenkin muuttaa yleiskielelle, jotta tutkimukseen osallistuvia ei tunnistettaisi murteen perusteella. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 160–161.) Tutkimusraporttimme on luotu tarkasti ja luotettavasti. Opinnäytetyössä käyttämämme suorat lainaukset on muutettu yleiskielelle, jotta osallistujia ei voida tunnistaa. Tutkimuksessa käytetyt lähteet ovat ajanmukaisia ja lähdemerkinnät on tehty asianmukaisesti.

6.2 Tutkimuksen tulosten tarkastelu

Tutkimuksemme tarkoituksena oli saada tietoa sairaanhoitajan osaamisesta Alavan sairaalan tutkimus- ja hoito-osastolla sekä kriisiosastolla. Tavoitteena oli, että kyseisiä tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää hoitohenkilökunnan perehdytyksessä, rekrytoimisessa, kehityskeskusteluissa sekä koulutustarpeiden kartoituksessa. Tavoitteeseen voidaan päästä, jos Alavan sairaalan tutkimus- ja hoito-osaston sekä kriisiosaston sairaanhoitajat tutustuvat tutkimustuloksiin ja haluavat esimerkiksi kehittää omaa osaamistaan. Tutkimukseen osallistuneet sairaanhoitajat toivat paljon esille, millaista osaamista he tarvitsevat lastenpsykiatrian osastolla. Sairaanhoitajat voivat käyttää tutkimustuloksia hyödyksi muun muassa arvioidessaan omaa osaamistaan. Tutkimuksesta saadut tulokset vastaavat tutkimustehtävään, joka on esitetty luvussa 3.

Sairaanhoitajan osaamiseen liittyviä tutkimuksia on tehty paljon (Hildén 2002, Metsämuuronen 2000, Pelttari 1997). Kuitenkin sairaanhoitajan osaamista lastenpsykiatriassa hoitotyössä on tutkittu vähän. Tarkastelemme tutkimuksestamme saatuja tuloksia vertaamalla niitä aiemmin tehtyihin tutkimuksiin sairaanhoitajan osaamisesta. Tutkimuksemme tulosten mukaan sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osastolla sekä kriisiosastolla jakaantui psykiatriseen hoitotyön osaamiseen, somaattisen hoitotyön osaamiseen, lääkehoidon osaamiseen ja persoonalliseen osaamiseen.

Haastatteluissa tuli esille, että sairaanhoitaja tarvitsee hoitosuhdetyöskentelyn taitoja omahoitaja-potilassuhteessa. Hoitajan tulee osata luoda luottamussuhde lapseen, hahmottaa lapsen kokonaistilanne sekä tukea lasta. Myös Saleniuksen ja Salanterän (2009, 124) mukaan sairaanhoitajan tulee osata tukea ja auttaa lasta hoidon aikana. Omahoitajatunneilla pyritään rakentamaan luottamusta hoitajan ja lapsen välille.

Haastatteluissa ilmeni, että sairaanhoitajan tulee osata mahdollistaa erilaisia tilanteita, jossa osaston yhteisö hoitaa ja kasvattaa lapsia. Myös Friisin ym. (2004, 155) mukaan yhteisöhoidossa hyödynnetään osaston omaa yhteisöä hoitavana elementtinä. Siinä korostuu vuorovaikutus sekä yhdessäolo. Hoitajan tulee mahdollistaa ja luoda hoidollinen tunnelma. Haastattelemamme sairaanhoitajat kertoivat, että osastoilla käytetään leikkiä osana hoitotyötä. Hoitajan tulee osata hyödyntää sitä eri tavoin lapsen hoidossa, esimerkiksi lapsen kehitystason huomioimisessa. Myös Tuomen (2008, 66–68) mukaan leikki on merkittävä osa lasten hoitotyötä ja sen avulla voidaan arvioida lapsen kasvua ja kehitystä.

Pitkäsen ym. (2002, 227–229) mukaan perheen huomioiminen on tärkeää lastenpsykiatriassa hoitotyössä. Perhehoitotyössä sairaanhoitajan tulee kuunnella ja tukea perhettä. Haastatteluista ilmeni, että sairaanhoitajat kokivat asian samalla tavalla. Haastattelemamme sairaanhoitajat kertoivat, että sairaanhoitaja tarvitsee koordinoitaitaitoja, koska osastolla tilanteet saattavat muuttua nopeasti. Hoitajan tulee myös osata muuttaa suunnitelmia tilanteiden mukaan ja sopeutua uuteen tilanteeseen. Myös Hildénin (2002, 55) ja Pelttarin (1997, 158) mukaan sairaanhoitaja tarvitsee muutoksenhallintaitaitoja sekä sopeutumiskykyä, koska osastoilla tilanteet voivat muuttua hyvin nopeasti.

Sairaanhoitajat kertoivat, että hoitajan tulee osata työskennellä moniammatillisessa työryhmässä ja osata kysyä, jos jotain ei tiedä. He tarvitsevat myös hyviä vuorovaiku-

tustaitoja työskennellessään lasten, heidän perheiden sekä muiden työntekijöiden kanssa. Myös Hildénin (2002, 54) sekä Saleniuksen ja Salanterän (2009, 126–127) mukaan sairaanhoitajan tulee osata toimia moniammatillisessa työryhmässä. Lisäksi sairaanhoitajalla tulee olla vuorovaikutustaitoja, jotta hoitaja voi työskennellä erilaisen ihmisten kanssa. Haastattelemamme sairaanhoitajat kertoivat, että työn tekemistä omalla persoonalla pidetään tärkeänä, ja hoitajan tulee osata hyödyntää persoonansa työssään. Myös Hildénin (2002, 56–57) mukaan hoitotyössä tarvitaan sairaanhoitajan persoonallisuutta osana työskentelyä.

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan sairaanhoitajan tulee pitää osaamistaan ajan tasalla. Alavan sairaalassa sairaanhoitajat antavat osastoilla opiskelijaohjausta. Tietojen ajan tasalla pitäminen korostuu, koska opiskelijat kyseenalaistavat asioita, ja heille tulee antaa ajanmukaista tietoa. Myös Hildénin (2002, 55, 57) ja Pelttarin (1997, 158) mukaan oman alan teorian tiedon osaaminen ja sen soveltaminen käytäntöön sekä tietojen päivittäminen ovat sairaanhoitajan työn perusta. Nämä mahdollistavat muun muassa opiskelijoiden ohjauksen ja opetuksen.

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan sairaanhoitajalla tulee olla tietoa lapsen normaalista kasvusta ja kehityksestä. Erityisesti sairaanhoitajat korostivat haastatteluisa, että sairaanhoitajan tulee osata tukea lapsen kasvua ja kehitystä ottaen huomioon lapsen yksilöllisyys. Myös Lindénin (2004, 32) ja Tuomen (2008, 21, 66) mukaan sairaanhoitajan tulee toteuttaa yksilöllistä hoitoa. Tämä edellyttää, että hoitaja tuntee lapsen kasvun ja kehityksen.

Haastatteluissa tuli esille, että sairaanhoitajalla tulee olla tietoa psykiatrisista sairauksista sekä yleisimmistä somaattisista sairauksista. Sairaanhoitajat kertoivat, että hoitajan tulee osata opastaa lasta ottamaan lääkkeensä oikein. Lisäksi sairaanhoitajan lääkehoidon osaamiseen kuuluu osastolla käytössä olevien lääkkeiden tunteminen. Somiskan ym. (2009, 35–38) mukaan sairaanhoitajalla tulee olla teorian tietoa psykiatrisesta hoitotyöstä. Hoitajan tulee osata soveltaa teorian tietoa käytännön työhön. Lääkehoidon osaaminen hoitotyössä on myös merkittävä osaamisen alue. Siihen kuuluvat teorian tiedon hallinta sekä lääkehoidon toteutus.

Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan sairaanhoitajan tulee olla terveen aikuisen malli lapselle. Hoitajien tulee myös toimia yhteisten sääntöjen mukaisesti. Näin osastolla olevat lapset ymmärtävät, että yhteisten sääntöjen mukaisesti tulee toimia. Myös Saleniuksen ja Salanterän (2009, 126) sekä Siitarin ym. (2003, 18–19) mukaan tutkimusjaksolla hoitajan tulee toimia terveen aikuisen mallina lapselle, ja hänen toimin-

nan tulee perustua yhteisiin toimintatapoihin. Lisäksi hoitajan tulee kertoa lapselle, millaisia sääntöjä osastolla tulee noudattaa.

Haastatteluissa tuli esille, että Alavan sairaalassa järjestetään perhepäiviä, jotka sisältävät perheiden kesken yhteistä toimintaa. Haastateltujen sairaanhoitajien mukaan perhehoitotyössä on tärkeää, että vanhempien kanssa keskustellaan kaikesta lapsen hoitoon liittyvästä, ja siinä otetaan huomioon koko perhe, myös lapsen sisarukset. Myös Siitarin ym. (2003, 16–19) mukaan sairaanhoitajan tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää yhteistä tekemistä lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa. Näin he voivat olla vuorovaikutuksessa myös hoitosuhteen aikana.

Haastatteluissa tuli esille, että osastoilla Avekki-osaaminen korostuu, ja se koetaan tärkeänä. Sairaanhoitajan tulee osata hyödyntää Avekki-osaamista muullakin tavalla kuin kiinnipidossa. Hän tulee osata ennakoida tilanteita, ettei osastolla aina tarvitsisi mennä lapsen kiinnipitoon. Hoitajan tulee olla rauhallinen, empaattinen sekä hellävarainen, ettei lapsen kiinnipitoon tarvitsisi mennä. Myös Tiihosen ym. (2010, 16–18) mukaan Avekki-toimintatapamallin hyödyntäminen on tärkeää lastenpsykiatrisessa hoitotyössä. Henkilökunnalla tulee olla osaamista toimia haastavissa tilanteissa. Näin ollen henkilökunta ei lähde mukaan tai pahenna haastavia tilanteita omalla toiminnallaan.

Haastatteluista ilmeni, että sairaanhoitajat kokevat, että omat kokemukset ovat lisänneet heidän osaamistaan. Myös Hildén (2002, 57) on sitä mieltä, että omat kokemukset hoitotyössä ovat yksi keskeinen osa sairaanhoitajan osaamista. Haastatteluissa tuli esille, että sairaanhoitaja voi tunnistaa omaa osaamistaan lapsilta ja heidän vanhemmiltaan saadun palautteen kautta. Myös Somiskan ym. (2009, 37) mukaan sairaanhoitaja voi tunnistaa omaa ammatillista osaamistaan muilta saadun palautteen kautta. Useimmiten palautetta saadaan työkavereilta tai potilailta.

Haastatellut sairaanhoitajat kertoivat, että sairaanhoitajan osaamista lisää ja täydentää eri koulutuksista saadut tiedot. Alavan sairaalassa hoitajat käyvät erilaisissa koulutuksissa. Myös Hildénin (2002, 63) ja Tuomen (2008, 62–63) mukaan sairaanhoitajan tulisi itse huolehtia oman ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja kehittämisestä, esimerkiksi erilaisten koulutusten avulla. Omaa ammatillista osaamista voidaan kehittää myös työnohjauksen avulla, jossa omaa työskentelyä tarkastellaan.

6.3 Opinnäytetyöprosessin ja oman ammatillisen kasvun arviointi

Sairaanhoitajan ammattikorkeakouluopintoihin kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Sen tavoitteena on kehittää opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan käytännön työssä. (Opetusministeriö 2006, 14.) Opinnäytetyöprosessimme kesti kokonaisuudessaan noin puolitoista vuotta. Valitsimme opinnäytetyömme aiheen Savonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyöaiheiden listasta helmikuussa 2011. Valitsimme tämän aiheen, koska meitä molempia kiinnostaa lasten ja nuorten hoitotyö. Lisäksi aihe vaikutti mielenkiintoiselta. Opinnäytetyöprosessin edetessä kiinnostuksemme kasvoi aihetta kohtaan. Kävimme ideatyöpajassa helmikuussa 2011, jossa lähdimme työstämään aihekuvausta ja suunnittelemaan opinnäytetyötä. Kävimme alkutapaamisessa marraskuussa 2011 Alavan sairaalassa Marita Venäläisen luona, yhdessä ohjaavan opettajamme Pirkko Jokisen kanssa. Tapaamisessa keskustelimme opinnäytetyömme tavoitteista ja tutkimuksen sisällöstä. Tapaamisen jälkeen aloimme etsiä tutkimustietoa sairaanhoitajan osaamisesta ja jatkaa opinnäytetyön suunnittelua. Kävimme marraskuussa 2011 menetelmätyöpaja I:ssä, jossa mietimme tarkemmin tavoitteita ja tarkoitusta, sekä täsmensimme opinnäytetyön menetelmää. Suunnitelmaseminaarin pidimme helmikuussa 2012. Toteutimme ryhmähaastattelut huhtikuussa 2012. Osallistuimme toukokuussa 2012 menetelmätyöpaja II:seen, jossa analysoimme aineistoa. Osallistuimme ABC-työpajaan syyskuussa 2012, jossa muokkasimme johdantoa ja tarkastelimme oikeinkirjoitusta.

Opimme opinnäytetyöprosessin aikana paljon laadullisesta tutkimuksesta sekä ryhmähaastattelusta ja sen toteuttamisesta. Mielestämme oli hyvä, että saimme molemmat toimia päähaastattelijoina. Ryhmähaastattelun aikana opimme haastattelutaitoja, ohjaamaan osallistujien keskustelua eteenpäin sekä kontrolloimaan haastattelutilannetta ja -aikaa.

Tutkimuksen myötä saimme tietää, millaista osaamista sairaanhoitajat tarvitsevat työssään. Uskomme, että voimme hyödyntää tätä tietoa tulevassa työssä arvioidessamme omaa osaamistamme. Opimme opinnäytetyötä tehdessä kriittistä ajattelua sekä etsimään ajankohtaisia lähteitä. Lisäksi opimme myös dokumentointitaitoja. Pysimme hyvin aikataulussa, koska suurempia ongelmia ei ilmennyt.

Yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa sujui hyvin. Saimme tarvittaessa aina apua, ohjausta sekä palautetta, jonka avulla pääsimme aina etenemään työssämme. Ohjaava opettaja motivoi ja innosti meitä opinnäytetyömme teossa. Alavan sairaalassa

yhteyshenkilönämme toimi lastenpsykiatrian poliklinikan osastonhoitaja Marita Venäläinen. Lisäksi olimme yhteydessä tutkittavien osastojen osastonhoitajiin. Yhteydenpito heidän kanssaan onnistui hyvin, koska heihin sai aina yhteyden tarvittaessa. Tutkijoiden välinen yhteistyö sujui hyvin ja työskentely oli tasapuolista. Opinnäytetyöntekeä vaati pitkäjänteisyyttä sekä vastuuta työn valmistumisesta. Laadullisen tutkimuksen tekeminen oli kummallekin tutkijalle ensimmäinen kerta. Aluksi mietitytti, osaamemeä tehdä tutkimuksen oikein, ja saammeko tarpeeksi hyvää aineistoa. Olemme tyytyväisiä opinnäytetyöhömmä ja saavutimme työlle asettamamme tavoitteet.

6.4 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaihe

Tutkimuksemme tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää osastoilla hoitoohenkilökunnan perehdytyksessä, rekrytoimisessa, kehityskeskusteluissa sekä koulutustarpeiden kartoituksessa. Osastonhoitajat voivat hyödyntää tutkimustuloksia, esimerkiksi perehdytyskansion tekemisessä. Tutkimustuloksia voidaan myös tarkastella osastokokouksissa sekä kehityskeskusteluissa. Näin sairaanhoitajat voivat tarkastella omaa osaamistaan sekä kehittämisalueitaan. Tutkimuksemme tulokset kuvaavat sairaanhoitajan osaamista lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoito-osastolla sekä kriisiosastolla. Tutkimuksestamme saatuja tietoja voidaan myös mahdollisesti soveltaa muissa vastaavissa yksiköissä.

Tutkimme sairaanhoitajan osaamista Alavan sairaalan tutkimus- ja hoito-osastolla sekä kriisiosastolla, joten jatkotutkimusaiheena voisi olla sairaanhoitajan osaamista kuvaava tutkimus Alavan sairaalan lastenpsykiatrian poliklinikalle.

LÄHTEET

- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Friis, L., Seppänen, R. & Mannonen, M. 2004. *Lasten ja nuorten mielenterveystyö*. Helsinki: WSOY.
- Gibson, F., Fletcher, M. & Casey, A. 2003. Classifying general and specialist children's nursing competencies. *Journal of Advanced Nursing* 6, 591–602.
- Hildén, R. 2002. *Ammattillinen osaaminen hoitotyössä*. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. 4. painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hutchfield, K. 1999. Family-centered care: a concept analysis. *Journal of Advanced Nursing* 5, 1178–1187.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. *Tutkimus hoitotieteessä*. Helsinki: WSOY.
- Koskinen, L. & Jokinen, P. 2001. Ryhmähaastattelu aineistonkeruumenetelmänä – haastattelijoiden kokemuksia. *Hoitotiede* 6, 301–309.
- Lindén, L. 2004. Perhe ja ympäristö. Lasten sairaalahoito. Teoksessa Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) *Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja*. Helsinki: Tammi, 30–34.
- Metsämuuronen, J. 2000. *Maailma muuttuu – miten muuttuu sosiaali- ja terveysala? Sosiaali- ja terveysalan muuttuva toimintaympäristö ja tulevaisuuden osaamistarpeet*. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Oy Edita Ab.

Nieminen, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) *Hoitotieteen tutkimusmetodiikka*. Helsinki: WSOY, 215–221.

Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. *Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24* [verkkajulkaisu]. [viitattu 25.10.2011]. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr24.pdf>.

Pelttari, P. 1997. *Sairaanhoitajan työn nykyiset ja tulevaisuuden kvalifikaatiovaatimukset*. Stakes. Tutkimuksia 80. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pitkänen, A., Åsted-Kurki, P., Laijärvi, H & Pukuri, T. 2002. Psykiatrinen perhehoitotyö hoitajien kuvaamana. *Hoitotiede* 5, 223–232.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. 2012. Kuopion yliopistollinen sairaala. *Lasten psykiatria*. Päivitetty 4.10.2012. [verkkajulkaisu]. [viitattu 4.10.2012] Saatavissa: <http://www.pssh.fi/index.asp?link=5634.5&language=1>.

Salenius, P. & Salanterä, S. 2009. Omahoitajan toiminta lastenpsykiatrisella osastotutkimusjaksolla. *Hoitotiede* 2, 120–130.

Santalahti, P. & Sourander, A. 2008. Onko lasten psykiatrinen sairastavuus lisääntynyt? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 3, 1499–1506.

Santalahti, P., Sourander, A. & Piha, J. 2009. Lasten mielenterveyspalveluiden käyttö. *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 9, 959–964.

Siitari, T., Pelkonen, M. & Pietilä, A-M. 2003. Lapsen itsetunnon tukeminen hoitotyön menetelmin lastenpsykiatrisessa hoitosuhteessa. *Hoitotiede* 1, 14–22.

Somiska, S., Kankkunen, P., Kvist, T. & Meretoja, R. 2009. Ammatillisen osaamisen tunnistaminen psykiatrisessa hoitotyössä sairaanhoitajien ja osastonhoitajien kuvaamana. *Premissi : terveys- ja sosiaalialan johtamisen erikoisjulkaisu* 6, 34–38.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2012. *Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKAnet2005-2012* [verkojulkaisu]. [viitattu 22.8.2012]. Saatavissa: <http://uusi.sotkanet.fi/taulukko/yM1/96.111/3/3A/0/>.

Tiihonen, K., Lommi, R. & Pietarinen-Lyytinen, R. 2010. Avekki-malli lasten-psykiatrisen kriisi-osaston arjessa. *Sairaanhoitaja – Sjuksköterskan* 2, 16–18.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 15.uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.

Tuomi, S. 2008. *Sairaanhoitajan ammatillinen osaaminen lasten hoitotyössä*. Väitöskirja. Kuopion yliopisto. Hoitotieteenlaitos.

Vilkka, H. 2005. *Tutki ja kehitä*. Helsinki: Tammi.

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Osaaminen lasten psykiatrisella osastolla

- Millaista osaamista tarvitset? (kriisiosasto, tutkimus- ja hoito-osasto)
- Perhehoito
- Yhteisöhoito
- Leikki
- Avekki
- Sairaalakoulu
- Yksilöllinen osaaminen

Osaamisen kehittäminen

- Millaisia keinoja käytät?
- Kuinka ylläpidät ja kehität omaa osaamistasi?

SAATEKIRJE

Hei!

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Kuopion Savonia – ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme aiheesta sairaanhoitajan osaaminen lastenpsykiatrisella osastolla. Opinnäytetyömme ohjaavana opettajana toimii yliopettaja Pirkko Jokinen.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaista sairaanhoitajan osaamista Alavan sairaalan lastenpsykiatrisilla osastoilla tarvitaan.

Keräämme aineistoa ryhmähaastattelemalla sairaanhoitajia Alavan sairaalan kriisiosastolta ja tutkimus-/hoito-osastolta. Molemmilta osastoilta haastatteluun osallistuu viisi sairaanhoitajaa. Nauhoitamme haastattelut, jotta voimme hyödyntää niitä tutkimuksessamme. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja henkilöllisyytenne pysyy salassa. Aineiston analysoinnin jälkeen nauhoitteet hävitetään.

Mikäli teillä on kysyttävää opinnäytetyöhöemme liittyen, vastaamme mielellämme kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin

Sari Koponen
040 7021453
Sari.J.Koponen@edu.savonia.fi

Jatta Piirainen
040 7273307
Jatta.E.Piirainen@edu.savonia.fi

TAUSTATIETOLOMAKE

Ikä _____ vuotta

Mihin erikoisalaan olet suorittanut erikoistumisesi? _____

TAI

Mihin erikoisalaan olet syventynyt sairaanhoitajan syventävissä ammattiopinnoissa?

Työkokemus sairaanhoitajana _____ vuotta

Työkokemus lasten hoitotyöstä _____ vuotta

Työkokemus lastenpsykiatrisesta hoitotyöstä _____ vuotta

Työkokemus Alavan sairaalan kriisiosastolla / tutkimus- ja hoito-osastolla _____ vuotta

